

BLOGIT OPETUSVÄLINEENÄ

Kaarina Pikkarainen

Kehittämishankeraportti

Joulukuu 2007

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

18.12.2007

Tekijä(t) Pikkarainen, Kaarina	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 45	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Blogit opetusvälineenä		
Koulutusohjelma Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Ritva Pirinen		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä		
<p>Kehittämishankkeen tavoitteena oli selvittää blogien käyttöä ja käyttökokemuksia Savonia-ammattikorkeakoulun Kuopion terveystalon yksikön terveydenhoitajaopiskelijoilla. Samalla kysyttiin muita sosiaaliseen mediaan kuuluvien palveluiden käyttökokemuksia oppimisen tukena. Lisäksi kyselyllä selvitettiin opiskelijoiden yhteistyötaitoja itsearviointi-mittarilla. Kysely toteutettiin käyttämällä strukturoitua kyselykaavaketta.</p> <p>Sosiaalisen median (sosiaalinen web/web2.0) käsitettä on käytetty vasta 2000-luvulle tultaessa. Internetin kehittymisen myötä on tullut useita uusia vuorovaikutustapoja ihmisten väliseen kommunikointiin. Näistä suuren suosion on saavuttanut sosiaalisen median palvelut. Sosiaalisen median hyödyntäminen myös opetuksessa on alkanut viime vuosina. Kiinnostus sosiaaliseen mediaan ilmenee muun muassa virtuaalisen verkko-opetuksen kehittämishankkeissa ja seminaareissa.</p> <p>Kehittämishankkeen aikana opetuksessa käytettiin blogia terveydenhoitajaopiskelijoiden hoitotyönkirjaamisen opintojaksolla. Kokemusten mukaan blogit tukivat hyvin opiskelijoiden kommunikointia verkossa, mutta blogitehtävä ei ollut mielekäs. Opiskelijoista suurin osa oli sitä mieltä, että blogiopiskelussa opiskelijan on otettava enemmän vastuuta kuin perinteisessä opiskelussa, kuitenkin verkossa tapahtuvat kontaktit ovat osa oppimista. Sosiaalisen median käytöstä opetuksessa ei ollut aikaisempaa kokemusta. Ainoastaan Wikipedia oli useimmalle opiskelijalle tuttu.</p> <p>Kehittyminen verkko-opettajana ja sosiaalisen median hyödyntäjänä vaatii suunnitelmallisuutta ja opiskelijoiden sitouttamista siihen kyseisen opintojakson aikana. Sosiaalinen media antaa valtavat mahdollisuudet laadukkaaseen kommunikointiin. Kehittämishankkeen tavoitteena oli lisätä opettajien ymmärtämystä sosiaalisen median mahdollisuuksista nuorten yhteisöllisyyden lisääjänä ja yhtenä oppimisen voimavarana.</p>		
Avainsanat (asiasanat) blogi, sosiaalinen media, web 2.0, opettaminen		
Muut tiedot		

18.12.2007

Author(s) Kaarina, Pikkarainen	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 45	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Using blogs in teaching		
Degree Programme Vocational Teacher Education College Jyväskylä		
Tutor(s) Ritva Pirinen		
Assigned by		
<p>Abstract</p> <p>The aim of the bachelor's thesis was to explore the use of blogs and using habits among nursing students in public health at Savonia university of applied sciences, health professions in Kuopio. In addition, the students were also asked about their using habits regarding other services within Social Media to support their learning. A questionnaire probed the students' cooperation skills with the means of a self-assessment scale. A structured questionnaire was used for the purpose.</p> <p>Social Media (Social web / web 2.0) is new as a concept and has been used only from the beginning of the 21st Century. As the Internet has developed, several interactive ways of communication between people have surged. Out of these, services within Social Media in particular has met with great popularity. The use of Social Media to support learning is only beginning. The interest in Social Media is evident in development projects and seminars to do with virtual teaching and learning on the net.</p> <p>During this development project, blogs were used in teaching among nursing students in public health to record their nursing classes. According to the feedback, the blogs supported the students' communication on the net well but the blogs assignment was not meaningful. The majority of the students thought that in learning with the blogs the student has to assume more responsibility than in traditional learning and the contacts on the net are however a part of the learning. The students had no prior experience in Social Media to support learning; most students knew only Wikipedia.</p> <p>Teaching on the net and making use of Social Media calls for a systematic approach on the teacher's part and he needs to engage the students to the new ways during the course. Social Media provides a huge potential for qualitative communication. The aim of this project was to increase the teachers' understanding of the opportunities of Social Media to increase the feeling of collaborative learning among young people and as a learning resource.</p>		
Keywords blog, Social Media, web 2.0, teaching		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	3
2	KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTA.....	5
2.1	Terveystenhoitajakoulutus	6
2.2	Taustatiedot terveydenhoitajaopiskelijoista	8
3	KEHITTÄMISHANKKEEN TARKOITUS.....	8
4	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS.....	8
5	SOSIAALISEN MEDIAN KÄYTTÖ OPETUSKÄYTÖSSÄ.....	10
5.1	Sosiaalisen median historiaa.....	10
5.2	Sosiokonstruktivismi	12
5.3	Verkkopedagogiikka.....	13
5.4	Sosiaalisen median -sovellukset.....	14
5.5	Blogien käyttö verkko-opetuksessa.....	16
6	SOSIAALISEN MEDIAN DIDAKTIikka.....	18
6.1	Yhteistoiminnallinen oppiminen	19
6.2	Blogin aloitus ja ylläpito	22
7	SOSIAALISEN MEDIAN KÄYTTÖTUTKIMUKSIA	23
7.1	Web 2.0 palvelujen merkittävyys Oxfordin yliopistossa	26
7.2	Sosiaalisen median palvelujen merkittävyys opiskelun ja opetuksen tukena .	26
8	KEHITTÄMISHANKKEEN TULOKSET.....	28
9	POHDINTA.....	30

LIITTEET

LIITE 1.	Keskeiset käsitteet.....	38
LIITE 2.	Vastaukset teemaan ryhmätyö blogissa.....	42
LIITE 3.	Vastaukset teemaan itsearviointi.....	43
LIITE 4.	Vastaukset teemaan muut sosiaaliset mediat	44
LIITE 5.	W2-työkalut opetuksessa (Ranta 2007).....	45

KUVIOT

KUVIO 1. Tietotekniikan hyödyntäminen opettamisessa (Leinonen 2006).....	11
KUVIO 2. Sosiaalisen median työkalujen esiintuovuus (Val & Larraine 2006, 46)..	15
KUVIO 3. Verkko-oppimisen alustat Laureassa (Mänty ym. 2007, 31)	17
KUVIO 4. Oppiminen sosiaalisessa mediassa (Val & Larraine 2006, 47)	25
KUVIO 5. Blogien käyttötarkoitukset Oxfordin yliopistossa (White 2007, 5.)	26
KUVIO 6. Web 2.0 palvelujen merkittävyys opiskelun ja opetuksen tukena (Laitinen & Rissanen 2007, 12)	27
KUVIO 7. Terveydenhuollonopettajan työpöydän mahdollinen näkymä	34

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Terveydenhoitajaopiskelijoiden tehtävänanto blogissa	9
TAULUKKO 2. Sosiaalinen web teknisesti nähtynä (Reed ym. 2007).....	11
TAULUKKO 3. SWOT-analyysi sosiaalisesta webistä opetuksessa (Majava 2006.)	21
TAULUKKO 4. Esimerkki työpöydän näkymän sisällöstä	34

1 JOHDANTO

Viime vuosien aikana Internetissä ovat yhä suuremman suosion saaneet blogit ja wikit. Wikiä ja blogia on alettu käyttää verkko-opetuksessa yksinä tietoteknisinä välineinä. Blogin käytössä korostetaan opiskelijan omaa reflektointia ja mielipiteiden yksilöllistä kirjoittamista. Blogeissa korostuu myös kommentointi ja linkkien tekeminen toisiin keskusteluihin. Uutena pedagogisena suuntana on yhteisöllinen oppiminen tietoverkkojen avulla. Yhteisöllinen verkko-oppiminen on sopiva metodi ammatillisiin oppilaitoksiin, sillä työelämässä tarvitaan kykyä tehdä etätöitä ja tuottaa ja seurata viimeisintä oman alan tietoa. Työ on yhä useammin moniammatillista työtä eri toimipisteissä sijaitsevissa yhteisöissä.

Keväällä 2007 olleessa opetusharjoittelussani sain mahdollisuuden kokeilla ja kehittää sosiaalisen median käyttöä opetuksessa. Kehittämishankkeessa pystyin hyödyntämään opettajankoulutuksen teoreettisia tietoja ja sosiaalisen median toiminnallisia elementtejä. Tavoitteenani opetuskokonaisuudessa oli ohjata ja valmentaa opiskelijoita tulevaan terveydenhoitajanhoitajan työssä tapahtuvaan hoitotyön dokumentointiin, erityisesti käyttämään kirjaamisen prosessimallia ja tuntemaan potilaskertomusta koskevia lakeja. Tavoitteena opetusharjoittelulle oli, että opin ohjaamaan opiskelijoita oppimaan itsenäiseen tiedonhakuun ja ryhmätyöskentelyyn. Koska opetus tapahtui myös yhteisöllisessä verkko-oppimisen käytännöissä, opiskelijoilta vaadittiin itseohjautuvuutta, mutta hyvin paljon myös yhteisöllisyyttä. Halusin hyödyntää sosiaalisen median välineenä blogia, joka on verkossa usein päivitettävä henkilökohtainen julkaisu.

Kehittämishankkeeni aiheena oli toteuttaa terveydenhoitajaopiskelijoille hoitotyön dokumentointi -opintojakso käyttämällä blogia yhtenä välineenä verkko-opetuksessa. Opetuksen lopussa tein kyselyn opiskelijoiden mielipiteistä blogien käytöstä opetuksessa. Verkossa työskentely/opettaminen on opettajan arkipäivää. Kehittämishankkeella tähtäsin etenkin oman opettajuuteni kehittämiseen. Samalla käyttämällä uutta menetelmää oppilaitoksessa, toivon että hanke voisi innostaa kaikkia uusien menetel-

mien käyttöönottoon verkko-opetuksessa. Itselleni aihe oli uusi ja motivoiva, koska siinä voi käyttää viimeisimpiä innovaatioita opetuksen apuna. Sosiaalinen web (sisältäen blogit ja wikit ym.) on ollut Interaktiivinen Tekniikka Koulutuksessa -2006 ja -2007 seminaari aiheissa vahvasti esillä. Aiemmin niitä ei ole käsitelty vielä kovinkaan laajasti tulevaisuuden opetuskonferensseissa.

Koska sosiaalisen median välineitä ei ole tietoisesti suunniteltu pedagogisista lähtökohdista ja oppimista tukemaan, edellyttää onnistuneen yhteisöllisen verkko-oppimisen tavoittelemisen huolellista suunnittelua ja yhteisöllisen työskentelyn nivomista osaksi laajempaa sosiaalisen ympäristön kokonaisuutta. Oppimisen kannalta tarkoituksenmukaiset ja laadukkaat ympäristöt voivat kuitenkin parhaimmillaan haastaa oppijat ja työntekijät uudenlaisen oppimiskulttuurin luomiseen. Mikäli tietoteknologian tukemien ympäristöjen avulla voidaan innostaa oppijoita vaikkapa monimutkaisten ajatteluprosessien avaamiseen ja näkyväksi tekemiseen, pohtimiseen ja kriittiseen keskusteluun, niillä voi olla ratkaiseva merkitys opetuskäytäntöjen uudistamisessa. (Häkkinen 2006).

Suomalaista koulutusjärjestelmää arvostetaan kansainvälisesti ja helppo vedota siihen, että nykyinen koulutusmuoto on ainoa oikea. Suomen nuoriso on varsin digitaitoista ja on omaksunut nopeasti kollektiiviset osaamisen ja tiedon luomisen välineet. Edelläkävijänuoriso toimii jo globaalisti, hankkii ja luo nopeasti tarvitsemaansa osaamista netin kautta blogien, wikien, RSS-palvelujen ja aggregaattorien avulla (LIITE 1). Heidän mielestään nykyinen muodollinen koulutus ei anna riittävän nopeasti ja tehokkaasti tarvittavaa osaamista. Välineitä voidaan varmasti kehittää helposti täällä olevan teknisen osaamisen ja käyttäjäkulttuurin vuoksi. Instituutioiden ulkopuolinen oppiminen tulisi integroida muodolliseen koulutukseen, jotta ei syntyisi kahta erilaista oppimismaailmaa (vaan oppimista kaikkialla). Opetukseen tarvitaan perinteisen opettajan ohella muita tukihenkilöitä, kuten verkkoasiantuntijoita sekä sosiaalistenohjelmistojen osajia. Tietoa sosiaalistenohjelmistojen mahdollisuuksista ja käytöstä tarvitsevat varmasti koulutuksen ja oppimisen suunnittelijat, työelämän kehittäjät ja kaikki oppimisen tutkijat. Suuri haaste jatkossa on ymmärtää erityisesti nuorten keskuudessa kehittyvien maailmanlaajuisten verkkoja hyväksi käytävien yhteisöjen luonnetta sekä merkitystä oppimisen kannalta. (Lehtinen & Ojala 2006).

Lehtisen & Ojalan (2006) mukaan oppimista tapahtuu kaikkialla ja koko ajan. Se ei rajoitu enää kouluun. Oppimisen kaikkiallisuuden hyödyntäminen edellyttää, että opitaan arvioimaan itse oppimista, ei tiedon muistamista. Oppimisen tavoitteet korostuvat, oppimistavat eivät enää ole niin ratkaisevia. Sosiaalisen median blogit, wikit ja muut välineet auttavat jokaista tähän jatkuvaan elinikäiseen oppimiseen kaikkialla.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTA

Hanke toteutettiin Savonia-ammattikorkeakoulun, terveysalan Kuopion yksikössä (Tertta) keväällä 2007. Opetusaiheena oli hoitotyön kirjaaminen terveydenhoitajaopiskelijoille. Hankkeen alussa kerrottiin koulutuspäällikölle ja ohjaavalle opettajalle suunnitelmasta käyttää blogia opetusvälineenä, ja he olivat asiasta innostuneita. Ohjaava opettaja seurasi opintojakson ajan hankkeen edistymistä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillisen opettajakoulutuksen kouluttaja ja opiskelijakollegat seurasivat osan opintojakson lähitunneista ja tutorinneista.

Savonia-ammattikorkeakoulu on yksi Suomen suurimmista ja monipuolisimmista ammattikorkeakouluista. Opiskelijoita on noin 6700 ja työntekijöitä noin 600. Opetusta järjestetään kolmella paikkakunnalla: Iisalmessa, Kuopiossa ja Varkaudessa. Toiminnan keskeisimmät arvot ovat asiantuntijuus, asiakaskeksisyys ja yhteisöllisyys. (Koulutusohjelmat / Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala 2006.)

Savonia-AMK:lla ovat opetuksen ja opiskelun pedagogiset lähtökohdat opiskelijan ammatillisen asiantuntemuksen kasvussa ja sen tukemisessa opetuksella ja ohjauksella. Opetuksen suunnittelun lähtökohdat ovat työelämän osaamis- ja kehittämisvaatimuksissa. Koulutusta suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään yhteistyössä opiskelijoiden, työelämän, yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kanssa. Yhteistyö perustuu avoimeen vuorovaikutukseen, osaamisen jakamiseen ja yhdessä oppimiseen. (Opetuksen ja opiskelun strategia 2005–2006).

Tertassa on siirretty keväällä 2007 koulutuksen suunnittelussa yhä enemmän sosiaalisen median käyttöön yhteistyössä työelämän kanssa. Tästä projektista on enemmän tietoa (Wikispaces) <http://savonia-amk.wikispaces.com> sivuilla. Ohjatun harjoittelun ohjausta toteutetaan myös käyttämällä Skype ja Adope Connect Pro sovelluksia (<http://ohjus.wordpress.com>). Tertalla opintojaksoja aloitetaan myös blogia hyödyntäen. Tästä esimerkkinä yhteistyötaidot ja sosiaalinen media ja tämän kurssin sisältö on osoitteessa <http://kivaaoppia.wordpress.com>. (Hietanen 2007.)

2.1 Terveydenhoitajakoulutus

Terveydenhoitajan ammatin edellyttämä osaaminen perustuu suoritetulle sairaanhoitajatutkinnolle ja siinä valittuun suuntautumisvaihtoehtoon. Hakukelpoisuutena ovat lukio tai ylioppilastutkinto, toisen asteen ammatillinen tutkinto tai vastaavat ulkomaiset opinnot. Terveydenhoitajakoulutus ammattikorkeakoulussa on laajuudeltaan 240 opintopistettä. Terveydenhoitajat työskentelevät terveydenhoitotyön asiantuntijoina sosiaali- ja terveydenhuollon eri yksiköissä, yksityissektorilla sekä järjestöissä. Terveydenhoitaja aktivoi ihmisiä huolehtimaan omasta terveydestään ja elinympäristöstään. Tavoitteena on vahvistaa ihmisten omia voimavaroja ja itsehoitoa. Terveydenhoitaja toteuttaa terveysneuvontaa sekä yksilöille että ryhmille, tekee terveystarkastuksia, huolehtii rokotuksista ja neuvoo tartuntatautien ehkäisyssä.

Terveydenhoitajan opintojen alkuvaiheessa muodostetaan näkemys sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan tehtävistä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Perusopinnoissa hankitaan pohjaa ammatillisille opinnoille. Opintoihin sisältyy kommunikaatio-, viestintä- ja yhteistyövalmiuksien opintoja, tiedonhankinta, tutkimus- ja kehittämistoiminnan perusvalmiuksien opiskelua sekä opintojen suunnittelua ja opiskeluvalmiuksien hankkimista. Ammattiopinnoissa hankitaan hoitotyössä tarvittava teoreettinen ja käytännöllinen osaaminen. Ensimmäisenä opiskeluvuotena opiskellaan hoitotyön perusteet, johon hoitotyönkirjaaminen kuuluu. (Koulutusohjelmat / Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala 2006.)

Hoitotyön dokumentointi opintojakson tavoiteltava ammatillinen osaaminen:

- opiskelija osaa toimia eettisesti, kirjata laadittujen säädösten ja tietosuojan mukaisesti
- tietää hoitotyön päätöksenteon
- oppii hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti tietoa hoitotyön dokumentoinnista
- on valmius kirjata siten, että hoidollinen päätöksenteko on nähtävissä
- oppii kliinistä hoitotyötä, on kyky tunnistaa ja kirjata potilaan hoidon tarpeita
- on valmius hoitotyön prosessimallin mukaiseen kirjaamiseen ja tehdä yhteistyötä
- saa valmiuksia moniammatillisen sähköisen potilaskirjan käyttöön
- vastaa tulevaisuudessa ammatissaan omasta kirjaamisen osaamisestaan. (Hoitotyön dokumentointi kurssin tavoitteet 2007).

Kehittämishankkeessa ideana oli, että hoitotyön dokumentointikurssilla hyödynnetään yhteisöllisen verkko-oppimisen käytäntöjä:

- tuotetaan yhdessä tietoa blogissa (sivut osoitteessa <http://vuodatus.net/> sivut suojattu salasanalla)
- arvioidaan toisten kirjoittamaa tietoa
- käydään keskustelua tiedon rakentamisen yhteydessä
- tehdään sovitusta asiasta wiki-artikkelin yhteistoiminnallisesti, artikkeli sisältää esim. ääniraidan
- opettaja toimii tutorina ja ohjaajana. Opettaja ohjaa sisällöllisesti tiedon suuntaa sekä tuo esimerkkejä käytännön kirjaamistilanteista.

2.2 Taustatiedot terveydenhoitajaopiskelijoista

Vastaajien ikä vaihteli paljon, sillä vastaajien joukossa oli sekä opintonsa vasta aloitaneita opiskelijoita ja jo ammatillisia opintoja suorittaneita. Nuorin vastaaja oli 19,5 vuotias ja vanhin 35,5 vuotias. Vastaajien keski-ikä oli 27,5 vuotta. Kuusi opiskelijaa oli aikaisemmin käynyt lähihoitajan koulutuksen.

3 KEHITTÄMISHANKKEEN TARKOITUS

Kehittämishankkeessa selvitettiin blogien käytön laajuutta ja käyttökokemuksia. Kyselyssä käytettiin strukturoituja kyselykaavakkeita. Yhteistyötaitojen itsearvioinnissa käytettiin valmista mittaria, jonka ovat kehitelleet Sahlberg ja Leppilampi (1994). Kehittämishankkeessa haettiin vastauksia kysymyksiin:

1. Miten opiskelijat kokivat ryhmätöiden tekemisen blogissa?
2. Miten opiskelijoiden yhteistyötaitot kehittyivät blogeissa toteutetuissa ryhmätöissä?
3. Miten sosiaalisen median palvelut vaikuttavat oppimiseen?

4 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS

Kehittämishankkeen suunnittelu ja teoriaan tutustuminen ajoittui tammi- maaliskuulle 2007. Terveydenhoitajaopiskelijoille (AMK) hoitotyön kirjaamistunnit ajoittuivat aikavälille 26.3 – 7.5.2007. Hoitotyön dokumentointiopintojakso on laajuudeltaan kolme opintopistettä. Opintojakso toteutettiin lähitunneilla pidetyillä luennoilla, ryhmätöissä sekä verkkoympäristössä ja blogeissa (TAULUKKO 1). Opiskelijat työskente-

livät verkkosalkussa ja blogeissa itsenäisen opiskelun aikana. Kaikki oppimateriaalit siirrettiin Verkkosalkun oppimisympäristöön. Savonia-AMK:ssa on käytössä useita verkko-oppimisalustoja. Yleisin vuonna 2007 käytössä oleva ympäristö on Verkkosalkku. Verkkosalkun ensi versio oli käytössä 1998 - 1999 projektissa. Verkkosalkku 2 versio on ollut käytössä vuodesta 2000 lähtien. Verkkosalkun ohjelmointityön on toteuttanut Mindcom Oy. (Verkko-oppimisalustat, esavonia 2007.)

TAULUKKO 1. Terveystenhoitajaopiskelijoiden tehtävänanto blogissa

Väline	blogi
Tehtävänanto	Kirjoittakaa valitsemasta potilastapauksesta hoitosuunnitelma käyttäen tarve- ja toimintoluokitusta hyväksenne. Jokainen ryhmässä oleva ja opettaja voivat kommentoida suunnitelman sisältöä.
Tuotos	kirjallinen tuotos
Arviointi	itsearviointi, vertaisarviointi ryhmien välillä ja/tai opettajaarviointi

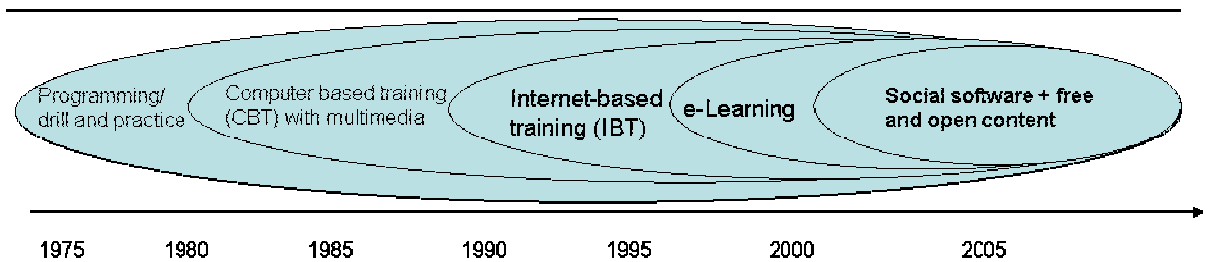
Opintojakson lopulla tehtiin kysely (LIITE 2-4), jonka keskeisenä tavoitteena oli saada selville sosiaalisen median eri sovellusten, erityisesti blogien käytön laajuutta ja käyttökokemuksia. Sosiaalinen web on vasta tulossa opetuskäyttöön ja eikä sitä oltu käytetty ennen kevättä 2007 Tertassa. Kyselyllä selvitettiin olivatko opiskelijat jo mahdollisesti käyttäneet blogeja muissa opinnoissa tai vapaa-aikanaan, sekä kokivatko opiskelijat uuden oppimismenetelmän innostavaksi verrattuna perinteisiin luento-opetuksiin. Idea kyselyn sisällöstä pohjautui australialaisen sosiaalisen median käyttöä koskevaa tutkimukseen. Kysely ohjeistettiin kertomalla sen olevan vapaaehtoisen ja että, vastaukset käsiteltäisiin luottamuksellisesti. Vastaaminen tapahtui nimettömästi. Opiskelijoilla oli mahdollisuus kysyä, jos joku asia oli epäselvä kyselyn vastaamisen aikana. Australialaisen laajan tutkimuksen sosiaalisen median käytöstä ovat tehneet Val & Lorraine (2006, 86-90).

5 SOSIAALISEN MEDIAN KÄYTTÖ OPETUSKÄYTÖSSÄ

5.1 Sosiaalisen median historiaa

Teknologia ei ole kehittynyt itsestään, vaan aina kyseisen ajan historiallisessa ja kulttuurisessa kontekstissa. Sosiaalisen median (social web/ sosiaalinen web/ web2.0) käsitettä on alettu käyttää noin vuodesta 2005. Internetissä on käynnissä jatkuvia sarjoja pieniä vallankumouksia, jotka nojautuvat uusiin vuorovaikutustapoihin ihmisten ja koneiden välillä. Yksi voimakkaimmista muutoksen nimistä on Web 2.0, joka Tim O'Reilly lanseerasi. Web 2.0 on sateenvarjo, jonka alle on kerätty uusia tapoja synnyttää vuorovaikutusta ja viestintää verkkoon. Web 2.0 on kuin alusta, jossa on erilaisia palveluita. Näitä palveluita luovasti yhdistelemällä voidaan luoda lisää palveluita, joiden hyödyllisyys on suurempi kuin alkuperäisen palveluiden summa. Palvelut ovat jatkuvasti saatavilla mistä tahansa, joten sovelluksia ei tarvitse enää asentaa tiettyyn tietokoneeseen. Sovelluksia ei tarvitse päivittää itse, vaan ne päivittyvät automaattisesti verkossa. Kun sovellukset ovat verkossa, niiden tietosisältö muuttuu arvokkaammaksi kuin sovellusten käyttö. Perinteisessä tietotekniikassa tarvitaan oikea sovellus sisällön katseluun ja muokkaamiseen. Web 2.0:ssa taataan käyttäjien pääsy omaan tietoonsa ja heillä on mahdollisuus siirtää sisältöä muualle. Käyttäjille on tarjottava mahdollisuus viitata omaan tekstin sisältöön hyperlinkillä. Siten muut käyttäjät voivat viitata alkuperäiseen sisältöön ja mahdollisesti luoda uutta sisältöä alkuperäiseen nojautuen. (Kalliola 2006.)

Web 2.0:n tärkein etu on kuitenkin mahdollistaa käyttäjien yhdistäminen, jolloin heidän tuottamansa sisällön arvo kasvaa verkottumisen seurauksena. Opetuksessa ja web 2.0:ssa pelkkä absoluuttinen tietosisältö ei ole läheskään niin arvokas kuin sisällön kytkytyminen ja verkottuminen aiemmin opittuun. Käyttäjien yhdistyminen ei ole automaattinen prosessi, vaan palvelun tarjoajan täytyy tarjota joukko työkaluja, joilla samanmieliset käyttäjät löytävät toisensa ja pystyvät yhteisönä rakentamaan sisältöä palveluun. Työkaluja ovat mm. kommentointimahdollisuus, taggaaminen (LIITE 1) ja asioiden ryhmittely. Nuorisoon vetoava verkkoystävyyksien rakentaminen, eli kavereiden kutsuminen omaan verkostoon. (O'Reilly, 2005, Kalliola 2006.)

KUVIO 1. Tietotekniikan hyödyntäminen opettamisessa (Leinonen 2006)

Taustahistoriaa verkko ympäristössä oppimisesta lyhyesti (KUVIO 1):

- aikanaan tietokoneavusteista oppimista 80-luvun puoleenväliin: ihminen toimi yksin yksittäisen tietokoneen kanssa, ohjelma antoi palautteen drilli-ohjelmilla (behaviorismi)
- Internetin tulon myötä ihmiset pääsivät kommunikoimaan keskenään
- Internetin myötä materiaalin jakoa verkossa
- Internetin kehittymisen myötä yhteisiä suljettuja oppimisympäristöjä
- Internetin kehityksen myötä muitakin nettipalveluita (chat, irc, news, keskustelupalstat, audioneuvottelu, videoneuvottelu). Web on yksisuuntainen (pull).
- nykyisin uusinta tekniikkaa edustaa sosiaalinen media eli web2.0 ajattelu, jossa avoimuus ja yhteisöllisyys korostuvat (Leinonen 2006)
- Sosiaalinen web on kaksisuuntainen (push-pull).
- Teknisesti nähtynä sosiaalinen web on vain uusi yhteyskäytäntötaso (protocol) ”vanhan” web-kerroksen päällä
- Sosiaalinen web rakentuu web-teknologioiden avulla. Vastaavasti web-teknologiat hyödyntävät Internetiä (Reed, Le Maitre, Barnhill, Davis, Labalme 2007) (TAULUKKO 2).

TAULUKKO 2. Sosiaalinen web teknisesti nähtynä (Reed ym. 2007)

Social Web	(XDI)
Web	(HTTP)
Internet	(PCP/IP)

Sosiaalisella medially on monta muotoa. Keskustelu ei ole vain verkkopalstoilla, vaan kaikki taitavat jo melkein kaikki median muodot, äänen, kuvien ja videon käsittelyn. Yhteisöllinen sisältöjen ja kokemusten välittäminen voidaan tehdä kokonaisvaltaisesti eri ohjelmistoja ja mediamuotoja hyväksikäyttäen, josta esim. Anderson (2007, 7-12), Ranta (2007), O'Reilly (2005) lähteistä jaottelu (suomeksi ja englanniksi):

- Selaaminen/ Browsing (web browsers / netti selaimet, extensions/ rinnakkaisliittymät, widgets / vehkeet ja security/ turvallisuus)
- Viestintä / Communications (e-mail, chat, VoIP)
- Yhteisöt/ Community (social networks/ sosiaalinen verkkotyöskentely, groups/ ryhmät)
- Tieto/ aineisto/ Data (search/ haku, storage/ varastoi, backup/ tuki, sharing/ jakaminen ja sync/ sovittaa)
- Viihde/ Entertainment (games/ pelit ja contests / sisältö)
- Media (audio/ ääni, video, photo/ kuvat)
- Mobiili/ Mobile (portable / kannettavat utilities /palvelimet and apps)
- Tuottavuus/ Productivity (apps, business tools/ työkalut, commerce/ kaupankäynti, online stores / online varastot)
- Julkaiseminen Publishing (blogging, Web content/ Internet sisältö, design tools / suunnittelu työkalut)
- Viittaukset/ Reference (mapping/ kartoittaminen, reference works / viittaus työkalut, blogs, content sites / sisältösivut ja education / koulutus)

5.2 Sosiokonstruktivismi

Sosiokulttuurisissa lähestymistavoissa korostuvat välittynyt toiminta ja kielen merkitys viestinnän välineenä. Ajatustavan taustalla on idea, jossa tieto ei sisäisty suoraan psykologisten toimintojen kautta, vaan se vaatii sosiaalisen kanssakäymisen. Oppimiseen liitetään abstraktin ajattelun tärkeys. Toisena tärkeänä asiana nähdään sisäistäminen. Oppiminen tapahtuu kahdella tasolla: sosiaalisella tasolla ja psykologisella tasolla. Kolmantena asiana on lähikehityksen vyöhyke, joka ilmenee toiminnan teoreettisena näkemyksenä. Tämä tarkoittaa tilannetta, jossa ihmisen jokapäiväisessä toiminnassa on ristiriita ja se ratkaistaan kollektiivisesti tuotetuilla tavoilla. (Downes 2007, Tynjälä 1999.)

Tiedon nopea lisääntyminen ja globaalin tiedon ulottuminen jokaiselle korostavat siten ymmärtämisen merkitystä. Osaaminen on prosessi, ei staattinen tila. Keskeisiä asioita ovat silloin oleellisen tiedon löytäminen, tiedon merkitysten ymmärtäminen, kokonaisuuksien hahmottaminen ja erilaisten tiedon lähteiden tunteminen. ”Valmiin” tiedon muistamisen sijasta keskeiseksi muodostuu oppimisen ja tiedonhallinnan taito. Asiantuntijuudessa korostuu myös entistä enemmän alan verkostojen ja tiedon lähteiden hallinta, oman alan intuitiivisten trendien haistaminen ja tiedon syntymekanismien tunteminen alalla. Joten tilanteet muuttuvat ja tieto vanhenee nopeasti, on jokainen päätöksenteko- tai oppimistilanne ainutlaatuinen. Tämä tulee merkitsemään myös teoreettisen tiedon ja ajattelun korostumista kaikessa tekemisessä (Lehtinen & Ojala 2006, 39). Kuten edellä Lehtinen ja Ojala toetavat tiedon käsittelyn luonne on muuttunut ja samalla osaamisen hallinta. Jokaisen ammattilaisen on hallittava nopeasti ja tehokkaasti uusin tiedon käsittely ja jaettava tieto eteenpäin tehokkaasti.

5.3 Verkkopedagogiikka

E-oppimisella (e-learningilla) tarkoitetaan tieto- ja informaatioteknologian käyttöä oppimisen menetelmänä, toimintatapana tai välineenä. Se on sellaista oppimista, koulutusta, jäseneltyä informaatiota ja kasvatusta, joka koetaan tieto- ja viestintäteknii-
kan avustuksella. Tieto- ja viestintäteknii-
kan työkaluja voivat olla Internet, intranetit, tietokonepohjainen teknologia tai vuorovaikutteinen televisio. E-oppiminen on sosiaalinen prosessi ja siihen kuuluu vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa ihmisten kesken. Hyötynä ovat mahdollisuus opiskeluun oppijalle parhaaseen sopivaan aikaan, sopivalla tahdilla ja sopivassa paikassa. Oppimateriaalit voidaan jakaa joko synkronisesti (reaaliajassa luokkahuoneessa) tai etänä asynkronisesti (aikaviiveellä johonkin sopivaan aikaan). E-oppimiseen kuuluu myös laaja pääsy tiedonlähteisiin ja palveluihin, siten se voi laajentaa ja rikastaa oppimiskokemusta. E-oppimiseen liittyy usein odotuksia hyödyistä liiketoiminnalle; näitä voivat olla kulujen säästö ja tehokkuus. (Suomen eOppimiskeskus 2006.)

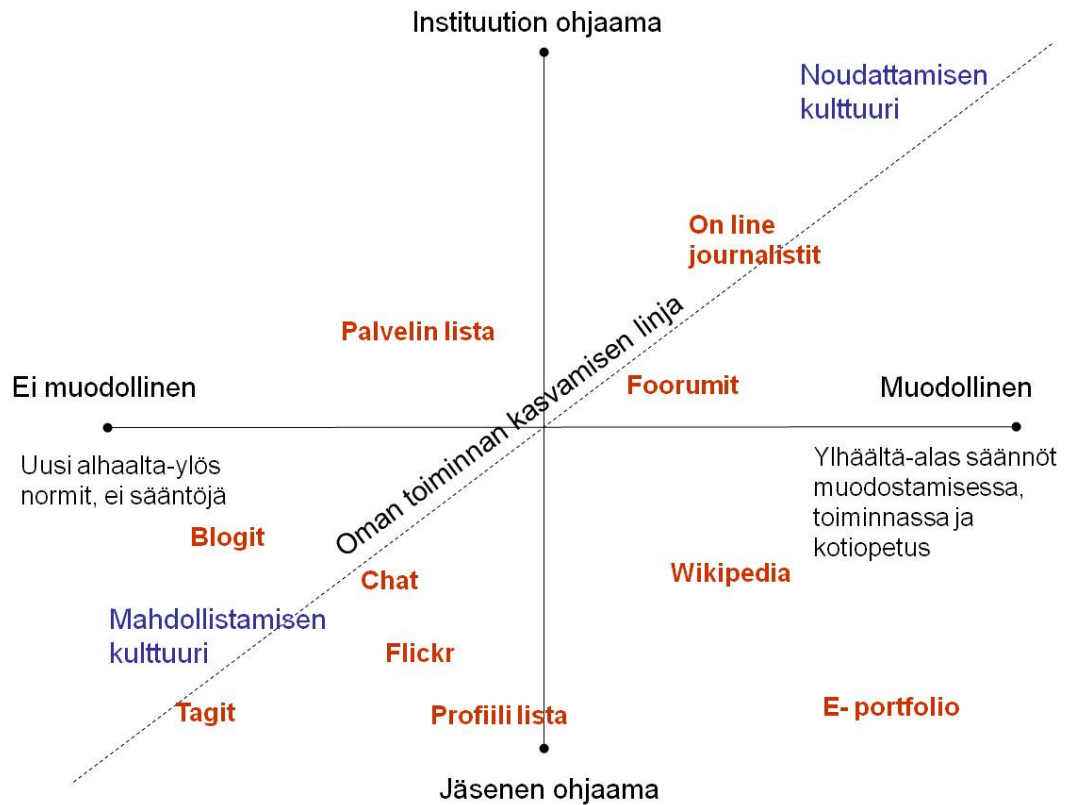
Perusteluna e-oppimisen käyttöön terveydenhuollon opetuksessa on, että työ sairaaloissa on hyvin riippuvainen tieto- ja viestintäteknii-
kasta. Käytämme koko ajan tieto-

kantoja tiedon etsimiseen ja viestintä on siirtynyt osin myös verkkoon. Professori Wolfin (2007, 6-7) mukaan vapaamuotoinen oppiminen Internetin avulla on nykyisin ehkä tärkein työssä oppimisen muoto. Tietointensiiviset työt vaativat taitojen päivittämistä ja usein erityistietojen hankintaa (erityisesti terveydenhuollossa). Nykyään on melkein mahdotonta selvittää töistä, ellei pääse kiinni Internet-pohjaisiin tietovarantoihin, siten verkkoyhteisössä mukana oleminen auttaa myös oppimisessa. Wolf (2007, 6) kirjoittaa: ”tärkeintä lienee se, että nyt on sekä helpompaa luoda, tuottaa ja löytää sisältöjä, että saada aikaan tuloksia.”

5.4 Sosiaalisen median -sovellukset

Sosiaalisen median eli web 2.0 -sovelluksiin kuuluvat blogit, wikit, uutis-syötteet (RSS ja atom), aggregaattorit eli syötteen lukuohjelmat, sosiaaliset kirjanmerkit (social bookmarking), ”tagit” ja folksonomiat, web-pohjaiset kuvapalvelut, web-pohjaiset äänen ja videon julkaisuvälineet (podcasting, vlogging), web-työpöydät ja web-pohjaiset sovellukset, web-kalenteri, web-sähköposti, web-tekstinkäsittely ja web-taulukko-laskenta (LIITE 1) (Arina & Majava 2006, Majava 2006). Kuviossa 2 sosiaalisen median merkitys oppijan oman toiminnan aktiivisuuden ja ohjattavuus tulevat oivasti esille. Opiskelijan oman toiminnan kasvamisen linja on suuria mahdollisuuksia täynnä web 2:ssa, kun taas perinteisessä opetuksessa korostuu noudattamisen kulttuuri.

KUVIO 2. Sosiaalisen median työkalujen esiintuovuus (Val & Larraine 2006, 46).

Tunnetuin Wiki on Wikipedia, joka on vapaaehtoisvoimin netissä luotu tietosanakirja, ja jonka suomenkielisessä versiossa oli marraskuussa 2007 jo 141 297 artikkelia. Wikipediassa toteutuu jakamisen teknologia, joissa käyttäjäyhteisö luo yhteiset määrätykset niille asioille, joiden parissa se tietoa vaihtaa.

Blogija oli maailmassa jo noin 31 miljoonaa (maaliskuu 2006) ja niiden lukumäärä jopa kaksinkertaistuu viidessä kuukaudessa. Käyttäjä voi omaa blogissa olevaa kiinnostuksen kohdettaan täydentää myös aggregaattorien seulomilla RSS-syötteillä. RSS-syötteet ovat halutun aihepiirin mukaan valittuja uutis- ja tietoviestejä. (Lehtinen & Ojala 2006, 39.)

Tiedon määrän räjähdysmäisen kasvun myötä ihmisiä vaivaa kiire ja stressi, kun pitäisi hallita niin paljon. Keinona hallita tilannetta on hyvä tehtävien suunnittelu ja organisointi. Se helpottaa muistamista hektisessä työssä. Sosiaalisen webin myötä saamme

paljon uusia työkaluja oman työn organisointiin, mm. RSS-syötteet ja tagit. Säiliömuistimme on todennäköisesti rajaton, mutta työmuisti on rajallinen, siinä tieto säilyy väliaikaisesti noin 10-15 minuuttia kerrallaan. Iän myötä, erityisesti neljäkymmenen ikävuoden jälkeen työmuistin tehokkuus laskee. Uusien tehtävien ja ajatusten tullessa aivoihin työmuisti tyhjenee, ellei tieto ole ennättänyt siirtyä säiliömuistiin (Lehtinen & Ojala 2006, 44).

5.5 Blogien käyttö verkko-opetuksessa

Blogeja voidaan pitää opiskelutuotosten ulkoistuspaikkana ja erityisesti refleктоivan kirjoittamisen paikkana. Blogiverkostot ovat tehokkaita tietyn aihealueen jaetussa tietämyksessä. Blogi voi olla ryhmän julkinen webbitila ja avoin opiskeluympäristö. Blogissa onnistuu informaation jako ja keskustelut. Blogia pidetään kurssin verkkosivujen pitopaikkana ja verkon materiaalin keräys- ja kommentointipaikkana, jossa on mahdollista käydä keskustelua. Blogi on osallistujien julkinen yhteistyöalue ja blogissa on huomioitava erityisesti opiskelijoiden oman tuotoksen jatkuvuus useimman opintojaksona aikana. (Vuorimaa 2007.)

Sosiaalisen median työkaluja opetuksessa ovat mm. sosiaaliset kirjanmerkit, RSS-syötteet, Podcast, kuvanjako, blogit, virtuaaliluokka (Second Life) (LIITE 1), videojako, EXE (opettajan työkalu, kotisivun tekeminen ilman Xhtml-osaamista jne), yhteistoiminta eli kollaboraatio (skype, wiki jne), käsittekartta ja digitaalinen tarinankerronta (LIITE 5) (Ranta 2007.) Tieto lisääntyy määrällisesti räjähdysmäisellä nopeudella, siten yksityiskohtaisesta tiedon muistamisesta on jo siirrytty tiedon ja tietolähteiden hallintaan. Oppimista tulisi olemaan kaikissa tehtävissä niin paljon, että yksin sitä on vaikea hallita. Oppimisessa korostuu yhteisöllisyys, jossa voidaan hyödyntää kaikkien yhteisön jäsenten kokemuksia. Tietotekniikan ja -verkkojen myötä oppimista tapahtuu kaikkialla, se ei rajoitu enää tiettyyn paikkaan tai aikaan. (Lehtinen & Ojala 2006, 39.) Suomen yksi blogilista löytyy osoitteesta <http://www.blogilista.fi>. Blogit ovat helposti viitattavissa (ikilinkit ja arkistot) ja niihin on helposti syndikoitavissa uutissyötteet (LIITE 1) (Majava 2006.)

Learning by Developing (LbD) eli kehittämispohjainen oppiminen on Laurea-ammattikorkeakoulun pedagoginen toimintamalli. Siinä oppimisprosessi on muotoiltu tutkimus- ja kehittämisprosessiksi. Lähtökohtana heillä on aito työelämälähtöinen kehittämishanke sekä opiskelijoiden, opettajien ja työelämän kumppanuus. Laureassa ajatellaan, että tänä päivänä oppijan paikka on Internetissä. Erityisesti web 2.0:ksi kutsuttu kehitys Internetissä antaa monia pedagogisia mahdollisuuksia LbD-mallin mukaiselle toiminnalle. Anderssonin (2007) mukaan web 2.0 ei ole pelkästään joukko uusia teknologioita, vaan pohjimmiltaan kyse on uusista tavoista olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa ja tiedon jakamisesta. Itsenäinen tiedon tuottaminen blogiin ja wikiin (KUVIO 3), kuva- ja äänitiedostojen jakaminen verkossa, oman sosiaalisen verkoston luominen ja ylläpitäminen kansainväliset rajat ylittävillä menetelmillä tempaavat oppijat helposti mukaan oppimisprosessiin. Toisaalta liiallinen tekniikkakeskeisyys voi vähentää hankkeen osallistujien motivaatiota. (Mänty, Rajalahti, Saarnio ja Stepanoff 2007, 31)

KUVIO 3. Verkko-oppimisen alustat Laureassa (Mänty ym. 2007, 31)

6 SOSIAALISEN MEDIAN DIDAKTIikka

Pedagogisesta näkökulmasta katsottuna opetusteknologian konstruktivistista keskustelua (sosiaalisen median ja tietämyksen jakamisen ajatuksia) on ollut jo parikymmentä vuotta. E-oppimisessa käyttäjää pitää rohkaista luomaan ja jakamaan sisältöä ja pääsemään mukaan merkityksellisiin keskusteluihin. Nämä voidaan nähdä viiden vaatimuksen kautta: annetaan käyttäjien luoda ja jakaa sisältöä, viestiä keskenään, rakentaa merkitystä luomalla omia järjestelmiä, tehdä yhteistyötä toisten kanssa kysymällä ja vastaamalla sekä muodostaa yhdessä yhteistä ymmärtämystä. Tämä on vasta aktiivisen oppijan näkökulma. Opettajan on annettava palautetta ja tuettava oppimisprosessissa ja autettava kehittämään itse oppimisen valmiutta (Wolf 2007, 6).

Verkko-opetuksessa tuorein kehitys liittyy oppimisen yhteisöllisyyttä tukevaan ns. jakamisen teknologiaan (sharing technology) ja sosiaaliseen ohjelmistoon (social software). Se tarkoittaa, että verkossa muodostuva osaajayhteisö luo yhteistä tietämystä jakamalla osaamistaan ja kokemustaan. Blogit ovat jokaisen ihmisen mahdollisuus viestiä muille verkossa olijolle. Tavoitteena on saada mahdollisimman moni tulemaan omalle sivulle lukemaan blogia ja kommentoimaan sen sisältöä, jonka tarkoitus on kehittää blogin asiaa eteenpäin. Parhaimmillaan blogimerkinnöistä syntyy ajatuksia ja keskustelua, joka elää omaa elämäänsä laajentuen toisiin taas blogeihin. Jakamisen teknologia ja sosiaaliset ohjelmistot ovat muuttaneet nuorten tiedon luomista. Niiden avulla voidaan uutta osaamista luoda ja kehittää ratkaisevasti nopeammin kuin perinteinen opetus mahdollistaa. Vaarana sosiaalisessa ohjelmistossa on kuitenkin, että osaamista luodaan ilman riittävää teoreettista pohjatietoa ja ilman, että aiheen todellinen ymmärrys kehittyy samassa tahdissa. Myös opettajien asenteet ja rakenteiden joustamattomuus johtavat helposti uuden yhteisöllisen oppimisen eriytymiseen ns. perinteisestä ja muodollisesta sosiaalinen media opetuksessa oppimisesta. (Lehtinen & Ojala 2006, 39.)

Larun (2007) mukaan oppiminen web 2.0 yhteisössä/koulutuksessa tulevaisuudessa siirrytään tietotekniikassa yhä enemmän langattomiin laitteisiin ja ohjelmien käytettävyydelle asetetaan yhä enemmän vaatimuksia. Larun (2007) mukaan Klopfer & Squi-

re ovat määritelleet vuonna 2005 käyttövaatimukset opetuskäytössä oleville mobileille laitteille. Niiden on oltava:

- liikuteltavissa (käytetään paikasta ja ajasta riippumatta)
- sosiaalisesti toisiinsa vaikuttavia - tietoa voidaan välittää ja kommunikoida toisten käyttäjien kanssa nähden kasvot näytöllä
- kontekstilähtöisiä saadaan tietoa sijainnista, ympäristöstä, ajasta riippumatta, niin reaali- kuin virtuaalitietoa
- yhdistäviä – langaton laite yhdistää käyttäjät toisiin laitteisiin ja muuhun yleiseen verkkoon, joka luo aidon ja jaetun ympäristön
- yksilöllisiä – laite voi edistää käyttäjän yksilöllistä tiedonhakua

6.1 Yhteistoiminnallinen oppiminen

Yhteistoiminnallisen oppimisen (co-operative learning, collaborative learning) tavoitteet ovat sitouttaa opiskelijat osallistumaan oppimisprosessiin aktiivisesti, ohjata oppilaat kantamaan vastuuta sekä omasta että toisten opiskelijoiden oppimisesta. Yhteistoiminnallinen oppiminen kannustaa oppilaita yhdessä oppimisen toimintakulttuuriin ja tiedon jakamiseen yksinoppimisen, tiedon panttaamisen ja kilpailun sijaan. Opiskelijoiden yhteistyön, sosiaalisten-, vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitojen ja asenteiden kehittäminen mahdollistuu. Tavoitteena on myös opiskelijoiden itsetunnon ja opiskelumotivaation kohottaminen sekä kaikkien oppilaiden laadullisesti ja määrällisesti parempi oppiminen. Siten yhteistoiminnallinen oppiminen on enemmän kuin opetusmenetelmä. Se on siis erilainen tapa suhtautua tietoon, oppimiseen, toisiin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessäoppiminen ei ole vain samojen tehtävien tekemistä ryhmämuodostelmassa, vaan yhdessä opiskelua jaetun tavoitteen saavuttamiseksi. Jokainen opiskelija tuo oman tietämyksensä ja osaamisensa ryhmän käyttöön. Jokainen opiskelija on vastuussa sekä omasta että toisten opiskelijoiden oppimisesta (Downes, 2007, Sahlberg & Leppilampi 1994). Huomioitavaa on yhteistoiminnallisen oppimisen ja sosiaalisen median samansuuntaiset periaatteet. Niitä ovat positiivinen riippuvuus, avoin ja monipuolinen vuorovaikutus, vastuu omasta ja toisten oppimisesta, yhteistyötaidot ja ryhmän ja oman toiminnan arviointi.

Suomessa Valtiotieteellisen tiedekunnan tarjoamana palveluna Lokari on ollut kaikkien yliopistolaisten käytössä vuodesta 2003. Weblogit valtsikassa on palvelu, jonka avulla tiedekunnan opiskelijat ja henkilökunta voivat perustaa weblog-sivuston sekä seurata muita valtsikkalaisia blogeja. Blogit näyttävät valtiotieteellisessä liittyvän opiskeluun, politiikkaan ja laajasti myös vapaa-aikaan. Sivuilla ohjataan käyttäjää blogin perustamiseen ja ylläpitoon. Sivuilla ohjataan, kuinka asennetaan mm. RSS-syöte, joka sisältää usein päivittyvää sisältöä (LIITE 1). Yliopistolla tuetuksi blogipalveluksi keväällä 2007 on otettu käyttöön suosittu avoin lähdekoodi WordPress Multuser eli WPMU. (Majava 2004.) Sosiaalisen median käyttö opetuksessa ei ole ongelmantona. Samat ongelmat kuin muissakin ryhmätyöskentelyssä tulevat esille. Majava (2006) on kirjoittanut analyysin ryhmätyöskentelynä toteutetusta SWOT-analyysistä sosiaalisesta webistä opetuksessa (TAULUKKO 3, s. 21). (Majava 2006.) Siten opettajalle jää paljon vastuuta, kuinka sosiaalinen web opetuksen tukena saadaan hyödynnettyä tehokkaasti, järkevästi ja opetuskurssiin sopivalla tavalla.

Blogit auttavat etäälläkin olevaa refleктоimaan omaa toimintaansa ja oppimistaan. Toisten kommentit auttavat oppimisessa ja tiedon jatkuvassa muodostumisessa. Sosiaaliset ohjelmistot ovat niin uusi ilmiö, että se on syntynyt ennen kuin sitä on edes määritetty. Välineiden käytöstä, eduista ja ongelmista puuttuu tutkimus lähes kokonaan. Ne kuitenkin sivuavat monien eri alueiden rajapintoja: näitä ovat tekijänoikeudelliset kysymykset, yritysten salassapitosäädökset, kilpailu ja tuotekehityksen nopeusvaatimukset (Lehtinen & Ojala 2006, 55). Kuten kaikki tietävät, verkossa ilmenee tehokas mainonta muun toiminnan sivussa. Blogin kirjoittajan saadessa tuhansia lukijoita, mainonta tehostuu entisestään kirjoittajien linkittäessä sivustoja eteenpäin.

TAULUKKO 3. SWOT-analyysi sosiaalisesta webistä opetuksessa (Majava 2006.)

Vahvuuksia	Mahdollisuuksia
Henkilökohtainen oppimisympäristö – TVT perusopintojen blogi elää edelleen Jatkuvuus Motivoivuus, itseohjautuvuus Yhteisöllisyys Tiedon julkisuus	Informaali oppiminen Kenestä vain voi tulla tähti Meritokratia (=järjestelmä, jossa valtiollinen valta t. yhteiskunnallinen asema perustuu vain ansioihin, saavutuksiin) Tietoa voidaan muuttaa myös itse Vastuu oppimisesta siirtyy oppijalle itselleen
Heikkouksia	Uhkia
Voi korostua tekniikan kanssa puuhastelu. Näennäiset kontaktit voivat olla pois oppimisesta Ulkopuolisten kaupallisten palveluiden hyödyntämisen jatkuvuus – onko palvelu vielä olemassa tulevaisuudessa Laantuuko kiinnostus jos tekniikka ei pelaa odotetulla tavalla?	Vastuu oppimisesta siirtyy oppijalle Oppijan ajattelun pirstaloituminen Eriarvoistuminen Kirjoittaminen ei ole kaikille luontevaa Määrää laadun kustannuksella: heikko oppimisperimä, suoriutuu helpommin tekemättä mitään Tiedon pinnallisuus, style over substance Oppija menee harhapoluille verkossa Ei tee mitään

Majavan tekstin mukaan, kuten yleensä kaikessa, uudessa opetusmenetelmässä on omat edut ja ongelmat. Opetuksen suunnitteluvaiheessa on tietoisesti otettava huomioon myös mahdolliset ongelmat. Verkko-opetuksessa voidaan suunnitella opintokursseja hyödyntäen niin luento kuin muita web 2.0 työkaluja. Oppimisen tarve on niin suuri, että sitä on vaikea yksin hallita. Oppiminen on yhä enemmän yhteisöllinen prosessi, jossa erilaista osaamista yhdistetään, erilaisia kokemuksia jaetaan ja niissä opitaan. Tässä on edellä kuvattu jo sosiaalisia ohjelmistoja. Niiden soveltaminen muidenkin kuin nykyisen nuoren ”nörttipolven” osaamisen luomisessa on iso oppimishaaste. Kuitenkin olisi muistettava, että minkä tahansa tiedon nopea omaksuminen on mahdollista vain silloin, kun opiskelijan oma osaaminen on vakaata, laaja-alaista sekä syvällistä.

Oppimisen hallinta tulee vankasti rakentaa laaja-alaisella yleissivistyksellä. Oppiminen voidaan siten ymmärtää inhimillisten toimintojen kannalta merkittävien yleistysten muodostamiseksi. Se käsittää yhtäältä yhteisöjen tasolla tapahtuvan oppimisen, jonka tulokset kiteytyvät mm. käsitteisiin, välineisiin (laajasti ymmärrettynä) ja toimintakäytäntöihin. Nämä oppimisen prosessit ovat yhteisöllisiä sekä hajautettuja. Työelämässä tämä merkitsee usein erityisistä työnjakoon, erityisiin välineisiin ja vaikiintuneisiin yhteistyömuotoihin perustuvaa oppimisjärjestelmää. Yhteisöllisen ja kulttuurisen oppimisen tuloksena kiteytetty tieto on kuitenkin luonteeltaan vain potentiaalista tietoa. Se muuttuu käytännön tiedoksi vain, kun on olemassa yksilöitä, jotka osaavat tulkita tiedon merkkejä ja tekstejä ja käyttää välineitä tarkoitetulla tavalla. (Lehtinen & Ojala 2006, 47.)

6.2 Blogin aloitus ja ylläpito

Verkko-opetuksella saavutetaan kaksi nykyisin tärkeänä pidettyä koulutuksen tavoitetta: oppimisen henkilökohtaistaminen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen eli yhteistyö- ja ryhmätaitojen kehittäminen. Yhteisöllisen prosessin pohjalta Anne Rongas on koonnut keväällä (2007) ohjeita opettajalle verkko-opetuksesta. Teknisessä vaiheessa on hallittava välineet (ohjelmat ja koneet). Materiaalipankkivaiheeseen kuuluvat verkon hyödyntäminen jakelukanavana ja aineistovarastona. Vuorovaikutuksen vaiheessa on päätettävä tietotekniikan viestintäominaisuuksien soveltaminen opetukseen (blogi tms.) Verkkoopedagogiseen vaiheeseen kuuluu verkon monipuolinen pedagoginen hyödyntäminen. Avoimuuden ja sosiaalisuuden vaiheessa opettaja luo uusia mahdollisuuksia kehittellen työtä kollegoitten kesken ja oppijoiden kanssa. Alla Rongaksen (2007) Verkko- ja etäopetuksen kehittämishankkeessa (KyEtä opas- opetusverkossa) luomia ohjeita opettajalle, kun opetusta siirretään verkkoon. (Ohje on osoitteessa: <http://www.kotkankoulut.fi/opetusverkossa/Oppaat>)

1. Johdonmukaisuus, selkeys ja jämäkkyys ovat erityisen tärkeitä verkossa. Kiinnitä erityistä huomioita opiskeluympäristön luettavuuteen ja hahmotettavuuteen.
2. Oppiminen on pitkälti vuorovaikutusta. Mieti, kuinka vuorovaikutus toimii verkossa.

3. Oikeanlainen palaute edistää oppimista tehokkaasti. Kuinka toteutat sen kuormittumatta itse liikaa?
4. Älä tee kaikkea valmiiksi. Oppijat voivat tuottaa osan verkkosisällöistä. Mitoita työmäärä sekä itseäsi että oppijaa ajatellen kohtuulliseksi.
5. Pedagogiset mallit antavat tukevat puitteet verkko-opetukselle. Kokeile vaikka tutkivan oppimisen mallia. Tietoa löydät kirjoista ja kursseilta.
6. Ota huomioon oppijoiden erilaisuus – sekä rajoitukset että yksilölliset vahvuudet. Ravitse eri aistikanavia ja hyödynnä eri oppimistyyliä.
7. Verkko-opetuksen verkostoihin kuulumalla pääset parhaiten jakamaan kokemuksiasi, aikaansaannoksiasi ja oppimaan uutta
8. Peruslaitteet ja ohjelmistot ovat kehittyneet. Tavallisella tietokoneella ja laajakais-
taiteydellä voit toteuttaa tasokasta verkko-opetusta ja mediakasvatusta. Oppijat voi-
vat toimia teknisinä neuvonantajina.
9. Verkkotyöskentely antaa mahdollisuuden innovatiiviseen ja uudistavaan työskente-
lyyn. Luovuus liikkeelle.

Blogin tekoon on monia ilmaisia työkaluja mm. <http://vuodatus.net/> . Vuodatus.net on palvelu, joka tarjoaa käyttäjilleen mahdollisuuden ilmaiseksi kirjoittaa blogia / weblo-
gia / nettipäiväkirjaa helposti Internetissä. Siinä on helppokäyttöinen kuvagalleria ja
20 megatavua tilaa blogiin liitettävälle kuville. Jokainen luo osoitteen blogilleen ja sa-
lasan voi pitää tiedossa vain valitsemalleen ryhmälle tai se voi olla julkinen, jos niin
haluaa. Vuodatus sivulla on automaattisen RSS- sekä Atom-julkaisu.

7 SOSIAALISEN MEDIAN KÄYTTÖTUTKIMUKSIA

Miten paljon on tutkittu yhteisöllistä oppimista ja käytännön kokemuksia yhteisölli-
sestä opettamisesta? Yhteisöllistä verkko-oppimista on alettu tutkia lähivuosina ja

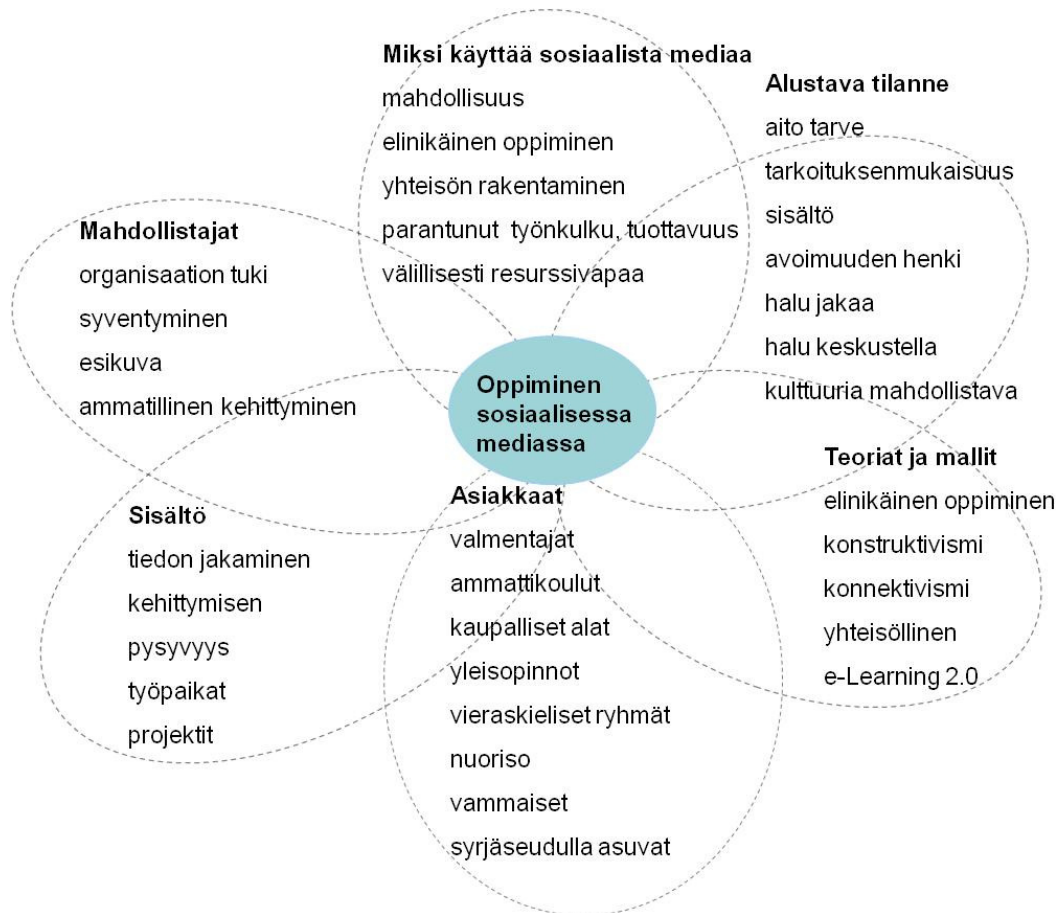
opettamisen kokemuksia on dokumentoitu vasta lähiaikoina. Sanahauulla netistä tästä löytyy tietoa, mutta kirjallisuudessa on vähemmän julkaisuja. Ammattikorkeakouluissa menetelmää on käytetty vähän. Helsingissä Valtiotieteellisen tiedekunnan Lokari on ollut kaikkien yliopistolaisten käytössä vuodesta 2003.

Tässä hankkeessa kyselyyn otettiin mallia vastaavanlaisesta tutkimuksesta, joka oli tehty Australiassa maaliskuussa 2007. *Networks, connections and community: Learning with social software* eli Verkkotyöskentely, yhteydet ja yhteisö: oppiminen sosiaalisen median avulla, joka toi esiin seuraavaa. Sen mukaan on luotava ennako olosuhteet ja mahdollisuudet käyttää sosiaalista mediaa tiedon jakeluun, tiedon määrän lisäämiseen, opettamiseen ja oppimiseen. Tässä on muutama esimerkki kuinka organisaatio ja käyttäjät luovat käyttöympäristön. (Val & Lorraine 2006, 58.)

1. Sosiaalinen media tehostaa ja rikastaa tiedon jakamista, kapasiteetin kehittymistä ja opettamis- ja oppimiskokemuksissa. Se pitäisi nähdä toisena työkaluna organisaatiossa ja työntekijöiden työkalusarjana.
2. Menestyksellinen sosiaalisen median käyttö luo avoimuuden ja halun jakaa sekä neuvotella. Samalla se luo avoimen osallistumisen kulttuurin, niin organisaatiossa kuin luokkahuoneessa.
3. ”Netti tiedotus” on merkittävä tulevaisuuden asiakasryhmille. Kriittistä on, että pysyykö organisaatio levittämään ja rikastamaan kokemuksia ja tämä vaatii jonkin sosiaalisen median käyttöä. Muut käyttäjät mukaan lukien kapalliset käyttäjät saattaa johtaa sosiaalisen median laajempaan käyttöön koko organisaatiossa.
4. Kuten sähköpostista sosiaalisesta mediasta voi tulla ” kaikkialla läsnä oleva”!

Sosiaalista mediaa pidetään miellyttävänä ja jännittävänä, mutta samanaikaisesti se ei ole sopiva kaikille käyttäjille ja kaikissa sisällöissä. Se luo yhteisöissä ja yksilöille työkalun pitää yhteyttä, oppia ja jakaa tietoa. Se on joustava, sopeutuva ja kasvava. Sosiaalisen median käyttö soveltuu vaikean, kaaottisen ja dynaamisen aineen opettamisessa. (Val & Lorraine 2006, 58.)

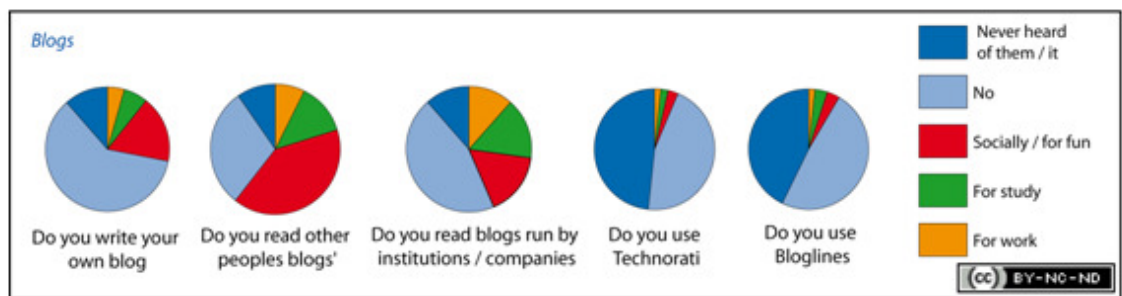
Sosiaaliset ohjelmistot on mainittu jo useaan kertaan. Wikit ja blogit tarjoavat ratkaisuja moniin hajautetun ja vapaaehtoisen työn tiedonhallinnan ja osaamisen kehittämisen ongelmiin. Niiden avulla voidaan yhdistää kaukanakin olevat osaajat toisiinsa. Sosiaaliset ohjelmistot toimivat myös rakenteina vapaaehtoisten virtuaalisten organisaatioiden muodostumisessa. Wikit voivat välittää tietoa samanlaisena ja jatkuvasti uusiutuvana kaikille osapuolille. Kuviossa 4 australialaisen opetuksen kehittämiseen liittyvät perustelut soveltuvat hyvin Suomen tilanteeseen. Maassamme suositaan yhä enemmän elinikäistä oppimista. Verkossa tapahtuva työskentely mahdollistaa työn suurista etäisyyksistä huolimatta. Kuviossa 4 näkyy mukailtu Mindmap: Learning with Social Software in VET 2006, kuinka laaja-alaista oppiminen sosiaalisessa mediassa on.

KUVIO 4. Oppiminen sosiaalisessa mediassa (Val & Lorraine 2006, 47)

7.1 Web 2.0 palvelujen merkittävyys Oxfordin yliopistossa

David White julkaisi toukokuussa 2007 tulokset ja analyysin web 2.0 palveluiden käytöstä Oxfordin yliopistossa. Kyselyssä kysyttiin kaikilta yliopiston (N=1050) opiskelijoilta ja käyttökokemuksia web 2.0 välineiden käytöstä työssä, opiskelussa, ajanvietteenä. Vastaajien ikäjakauma oli alle 18- 84 vuotta. Suosituin web 2 välineistä oli Wikipedia (erityisesti 65–74 vuotiailla). Toiseksi suosituinta oli blogien lukeminen ja suurin ryhmä olivat ajanviete blogien lukijat (61 %) (KUVIO 5). Opiskeluun ja työhön blogeja käytti vain 39% vastanneista. Eniten kirjoitti omaa blogia ja luki muiden blogeja 55–64 vuotiaat opiskelijat. Alle 18-24 vuotiaat lukivat eniten eri yhteisöiden ja instituutioiden blogeja. (White, 2007, 8.)

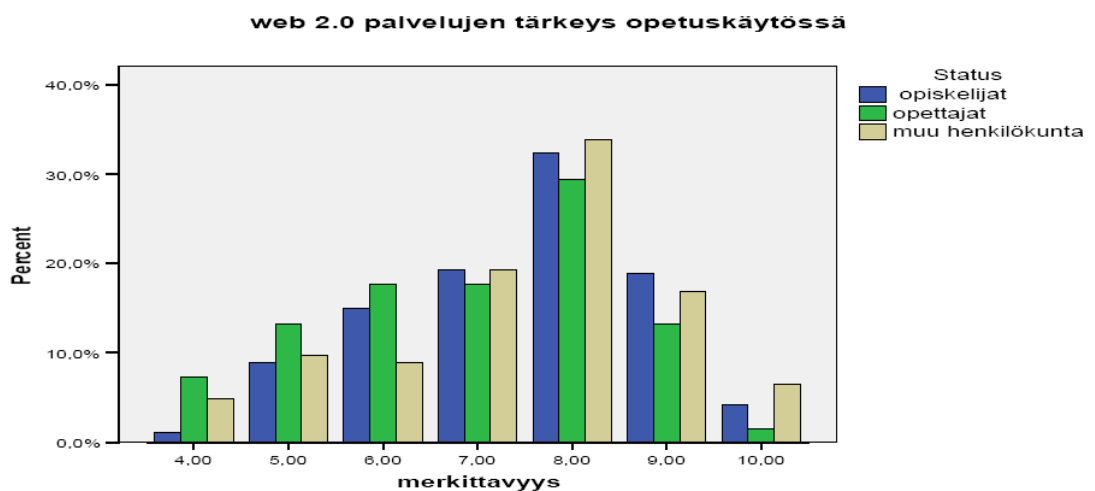

KUVIO 5. Blogien käyttötarkoitukset Oxfordin yliopistossa (White 2007, 5.)

7.2 Sosiaalisen median palvelujen merkittävyys opiskelun ja opetuksen tukena

Elokuussa 2007 julkaistiin Kuopion yliopistolla keväällä 2007 toteutettu Smoot-projektiin liittyvä tutkimus nimeltä Osaatko wikitellä? – selvitys sosiaalisen median käytöstä korkeakoulusektorilla. Tutkimus toteutettiin keväällä Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan korkeakoulujen opiskelijoiden, opettajien ja muun henkilökunnan käyttötottumuksia ja -kokemuksia sosiaalisen mediasta.

Laitisen ja Rissanen (2007) selvityksen kohteena oli myös vastaajien asenne web 2.0 opiskelua opetuskäyttöä kohtaan. Kyselyyn osallistujat valitsivat tässä kohdassa asteikolta neljästä kymmeneen, kuinka merkittäväksi asiaksi he kokevat sosiaalisen median käytön opiskelun ja opetuksen tukena. Keskiarvo oli 7,4. Vastaukset jakaantuivat kolmeen luokkaan: vähäinen merkitys (arvosanat 4 - 6), merkittävä (7 - 8) ja erittäin merkittävä (9 - 10). Vastaukset jakaantuivat siten, että 25,6 % koki merkityksen vähäiseksi, merkittäväksi asian tunsu puolestaan 49,58 % ja erittäin merkittäväksi 20,94 %. Avoimen yliopiston ja täydennyskoulutuskeskuksen henkilökunta antama keskiarvo oli korkeampi 8,6. kyseinen ryhmä oli myös käyttänyt sosiaalisen webin palveluja yliopiston opettajia ja muuta henkilökuntaa enemmän, joten he varmaan ovat kokeneet palvelujen hyödyttäneen työtä huomattavasti. Aikaisemmin web 2.0 palveluja käyttäneet vastaajat olivat asenteiltaan positiivisempia palvelujen opetuskäyttöä kohtaan. Vastaus on samansuuntainen kuin tiedusteltaessa yleistä kiinnostavuutta näitä palveluja kohtaan. Voidaanko siis todeta, että aikaisempi käyttökokemus lisää kiinnostavuutta ja samalla vähentää ennakkoluuloja. Opiskelijat ja muu henkilökunta (suunnittelijat) arvioivat web 2.0 palvelut merkittäväksi tueksi opiskelulle ja opetukselle (KUVIO 6). Kuviosta ilmenee opiskelijoiden ja muun henkilökunnan vastaukset ovat hyvin samansuuntaisia. Opettajien arvostus oli huomattavasti vähäisempää ja heidän pylvää jäävät muita ryhmiä alemmiksi arvosanoja 7 - 10 tarkasteltaessa. Tässä tutkimuksessa taustaorganisaation, iän tai sukupuolen suhteen ei löytynyt tilastollisesti merkittäviä eroja. (Laitinen & Rissanen 2007, 11-12.)

KUVIO 6. Web 2.0 palvelujen merkittävyys opiskelun ja opetuksen tukena (Laitinen & Rissanen 2007, 12)

8 KEHITTÄMISHANKKEEN TULOKSET

Terveystenhoitajaopiskelijoiden (AMK) hoitotyön dokumentointi opintojaksolla toteutettiin osa opetuksesta verkkoympäristössä blogeissa. Myöhemmin heiltä kysyttiin käyttökokemuksia. Yhtä lukuun ottamatta kaikki muut (18) vastasivat kyselyyn. Vastaukset on koottu liitteeseen 2. Suurin osa ei pitänyt blogia hyvänä oppimisympäristönä, ei ollut motivoitunut työskentelyyn blogissa, ei kokenut blogiopiskelussa yhteisöllisyyttä ja ei ollut lukenut muita blogeja aiemmin. Suurin osa oli sitä mieltä, että blogiopiskelussa opiskelijan on otettava enemmän vastuuta, kuin perinteisessä opiskelussa, mutta verkossa tapahtuvat kontaktit ovat osa oppimista.

Kysyttäessä laantuuko blogikiinnostus, jos tekniikka ei pelaa odotetulla tavalla suurin osa vastaajista sanoi, kyllä. Opiskelijat kokivat, että blogitehtävä nivoutui hyvin kurssin sisältöön ja se oli opettavaista ja blogikirjoittaminen onnistui heiltä luontevasti.

Opiskelijoiden mukaan blogityöskentely ei ollut helpompaa oppia kuin esim. Verkkoalkukutyöskentely. Suurin osa arvioi, ettei tule käyttämään blogia muissakaan kursseissa itsenäisesti. Blogitehtävä ei ollut mielekäs ja he kokivat, että ryhmätyönä tuotettu tieto oli pinnallista sekä työnjako ei toteutunut tasapuolisesti.

Näen opettajan tehtävän painottuvan yhä enemmän tarkkaan suunnitteluun blogin käytössä verkko-opetuksessa. Tekisin opintojakson nyt aivan toisin. Blogeja olisi voitu hyödyntää yhä enemmän uusien käsitteiden pohdintaan, oppimispäiväkirjana tai kertomuksenomaisena runkona koko ryhmätyön työstämisessä. Opiskelijoita olisi pitänyt motivoida kommentoimaan, esimerkiksi tietyllä kommenttimäärä vaatimuksella. Ongelmana on myös se, kuinka verkko-opetuksen suunnittelee niin sujuvaksi, että opettaja ei työllistä itseään ylenpalttisesti. Opiskelijoiden erilaisuuden ja eri kykyjen hyödyntäminen onnistuisi sosiaalisen median keinoin hyvin monipuolisesti. Avoimuuden ja sosiaalisuuden ilmapiirissä opiskelijat auttavat ja myös ohjaavat toinen toisiaan. Anne Rongaksen mukaan opettaja luo uusia mahdollisuuksia kehittellen työtä kollegoitten kesken ja oppijoiden kanssa (Rongas 2007).

Tämän opintojakson myötä viittä opiskelijaa vaille kaikki oppivat blogin idean (osaisin tehdä blogin) ja lähes kaikki olivat sitä mieltä, että ulkopuolisten, kaupallisten osien näkymistä sivuilla häiritsevänä (LIITE 2).

Liitteessä 3 ovat oppilaiden itsearvioinnit omien yhteistyötaitojen arvioimisesta (Sahlberg & Leppilampi 1994) mittari. Suurin osa ryhmästä vastasi myöntävästi kaikkiin yhteistyötaitoihin koskeviin kysymyksiin. Liitteessä 4 ovat vastaukset siihen, kuinka opiskelijat käyttävät muita sosiaaliseen mediaan kuuluvia palveluita ja kuinka he kokivat niiden tukevan heidän oppimistaan. Yhdeksän opiskelijaa piti blogia opiskelua tukevana ja ryhmätyövälineenä. Wikipedia oli samoin yhdeksälle oppimista tukeva. Videolistat (esim. Youtube) olivat neljän mielestä havainnollistamiseen sopivia. Video- ja audio-neuvottelu oli 13:sta ryhmätyötä tukeva. Kuvalistat (esim. Flickr), digitaaliset kertomukset, Podcasting (tilauspohjaisia äänitiedostojen julkaisua verkossa) ja 3D (Second Life) virtuaali-maailmat olivat suurimmalle osalle ryhmäläiselle tuntemattomia.

Kehittämishankkeessa suunniteltiin opiskelijoiden tekevän hoitotyön dokumentointi –kurssin tehtävät käyttämällä yhteisöllisen verkko-oppimisen menetelmää, blogia. Keskeisiä asioita sosiokonstruktivismissa ovat oleellisen tiedon löytäminen, tiedon merkitysten ymmärtäminen, kokonaisuuksien hahmottaminen ja erilaisten tiedon lähteiden tunteminen. ”Valmiin” tiedon muistamisen sijasta keskeiseksi muodostuu oppimisen ja tiedonhallinnan taito. Terveystieteiden opiskelijat pystyivät suunnittelemaan oman potilaan hoitosuunnitelman ja huomioimaan erityisesti kirjaamista koskevat luokitukset ja lait. He löysivät teoreettiset lähteet ja pystyivät seuraamaan niiden sisältöä jatkossakin. Siten kaikki ryhmät saivat tehtyä laadukkaat ryhmätehtävät. He arvioivat toistensa kirjoittamaa tietoa, mutta he kävivät vain vähän keskustelua tiedon rakentamisen yhteydessä (vähän kommentteja). Kuulin tunneilla, että ryhmätehtävää pohdittiin paljon ryhmissä, vaan ei kommentoimalla blogeissa. Eli onko kynnys kirjoittamiseen vielä suuri. Suunniteltiin, että he tekisivät tietystä asiasta wiki-artikkelin yhdessä rakentaen, lisäksi tarvittaessa esim. ääniraidan, mutta siihen ei ollut aikaa. Tavoitteena oli, että opettaja tutoroi ja ohjaa sisällöllisesti tiedon oikeaan suuntaan sekä tuo käytäntöä esille eri hoitotilanteista. Opettajana seurasin blogeja päivittäin ja kommentoin

opiskelijoiden kanssa. Opettajan on huomioitava asioiden oikeellisuus ja tarvittaessa aktivoitava kirjoittamaan pohdintaa aiheisiin, jotka opiskelijoilta jää huomaamatta.

9 POHDINTA

Blogien käyttö opetuksessa oli hyvin opettavainen hanke. Hankkeesta tuli kuva, että yhteisöllinen eli kollaboratiivinen oppiminen soveltuu hyvin ammatillisiin opintoihin. Yhteisöllisessä oppimisessä kaikilla ryhmän jäsenillä on yhteinen tehtävä ja tavoite, kuten myös terveydenhuollossa. Tässä oppimisessä pyritään jaettujen merkitysten ja yhteisen ymmärryksen rakentamiseen vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Opettaja ohjaa ja tutoroi. Blogien suuri etu opetuksessa on erityisesti niiden joustavuus. Se on myös tavallaan blogien suurin este opetuskäytölle. Ei ole valmiita malleja ja käytänteitä, mistä syystä niiden käyttö edellyttää uudenlaista opetus- ja opiskelukulttuuria. Opettaja ohjaa opiskelijoita hakemaan tietoa ja soveltamaan sitä potilaan hoitoketjussa olevan tiedon dokumentointiin. Blogien käytön onnistuminen opiskelun aikana tehostuu, kun opiskelijoilla on jo pohjatietoa aiheesta. Blogeja voidaan hyödyntää oman opiskelun reflektoinnissa. Kommenttien saaminen muilta yhteisön jäseniltä tukee hyvin oman oppimisen pohdintaa. Opiskelijat joutuvat usein työskentelemään verkossa ja sitoutumaan tehtävään koko prosessin ajan. Verkkoyhteyksien ja Internetin hyvä toimivuus tiedonhaussa takaa siten nopeita yhteydenottaja ja mahdollistaa oppimisen paikasta riippumatta.

Blogien käyttö vaatii paljon myös opettajalta. Avointen blogien julkisuus on haastavaa niin opettajalle, kuin opiskelijoille. Jatkuva vuorovaikutus opiskelijoiden välillä ja opettajan kanssa ei ole vielä hyvin tyypillistä suomalaisessa koulutuskulttuurissa. Blogien kiehtovuus perustuu eniten vuorovaikutukseen ja asioiden uudelleen yhdistelyyn ja linkittämiseen. Kyseessä on yhdessä oppimisen alue, jossa oppiminen perustuu diskurssiin ja reflektioon. Blogien avulla oppimisesta tulee hyvä prosessi. Wikien käyttö sopii hyvin ryhmän yhteisen tiedon tuottamiseen ja vahvistaa merkittävästi oppimista.

Aihe oli hyvin haastava, sillä suurin osa hankkeen käsitteistä oli uusia. Tutkittavaa tietoa oli saatavilla, mutta enimmäkseen englanniksi. Aihe oli heti mukaansa tempaava, mutta tavallaan hyvin työläs. Aiheeseen tutustuminen Internet-haulla oli tehokas tapa. Hankkeen myötä rakentui mielikuva, miksi nuoret ovat verkkotyöskentelyssä aktiivisia. Heillä on tarve tiettyyn yhteisöön kuulumisesta (esim. IRC-Galleria ja Messenger). Jatkuva sosiaalisen median tekniikoiden hyödyntäminen on tärkeää ja muodikasta. Toistuva yhteydenpito kaveriin kirjoitellen tai soitellen on tätä päivää. Sosiaaliseen mediaan liittyvät avoimuuden ja jakamisen haluun liittyvät artikkelit olivat selkeitä. Lähteitä lukiessa tuli heti tunne, että olemme uuden aikakauden ”sivun käännössä” sitten Internetin käytön vakiintumisen.

Blogien käyttö ei ollut kovinkaan tuttua opiskelijoille, joten blogin käyttöä pitää suunnitella tarkoin. Blogit tulisi näkyä koko opintojakson ajan jossakin roolissa. Opiskelijat olisivat voineet poimia vaikka joka tunnilta jonkin uuden käsitteen ja kommentoida sitä osana hoitotyön kirjaamista. Näin blogi olisi kulkenut koko kurssin mukana ja jokainen olisi oppinut toinen toisiltaan. Savonia-AMK:n Kuopion terveysalan yksikön terveydenhoitajaopiskelijoille blogien käyttö ei ollut innostavaa. Yhtenä mahdollisen syynä saattaa olla, että opiskelijoilla oli jo yksi verkkoympäristö käytössä (Verkkosalkku) ja blogit tulivat siten ylimääräisenä mukaan. Opiskelijat olivat vasta aloittaneet opiskelunsa ja osalle hoitotyön kirjaaminen oli uusi ja vaikea aine. Blogissa olevan tehtävän he joutuivat työstämään itseopiskelu-aikanaan, mutta kaikilla oli kotonaan Internet-yhteys ja mahdollisuus kirjoittaa blogiin. Yllättävää oli että, kaikki muutkin sosiaalisen median ohjelmat olivat terveydenhoitajille, Wikipediaa lukuun ottamatta, hyvin tuntemattomia.

Whiten (2007) tutkimuksen mukaan web 2.0 palveluiden käytöstä Oxfordin yliopistossa suosituin web 2.0 välineistä oli Wikipedia (erityisesti 65–74 vuotiailla). Samoin nuorilla terveydenhoitaja opiskelijoilla Savonia-AMK:ssa wiki oli tunnetuin web 2.0 ohjelmista. Toiseksi suosituinta Oxfordissa oli blogien lukeminen ja suurin ryhmä olivat ajanviete blogien lukijat (61 %). Oxfordissa alle 18-24 vuotiaat lukivat eniten eri yhteisöiden ja instituutioiden blogeja.. Terveydenhoitaja opiskelijat eivät innostuneet blogeista. Blogeista ajateltiin niin että, niitä voidaan käyttää opiskeluun ja ryhmätööhön. Kokemusta blogeista oli vain kuudella terveydenhoitajaopiskelijalla ja kymme-

nellä ei ollut ollenkaan. Whiten (2007) tutkimuksessa opiskeluun ja työhön blogeja käytti 39 % vastanneista. Eniten kirjoittivat omaa blogia ja lukivat muiden blogeja 55-64 vuotiaat opiskelijat. Alle 18-24vuotiaat lukivat eniten eri yhteisöiden ja instituutioiden blogeja. Tätä ei kysytty Savonia-AMK:n Kuopion terveystalon terveydenhoitajilta. He olivat ikäjakaumaltaan paljon nuorempia verrattuna englantilaisiin opiskelijoihin.

Laitisen ja Rissasen (2007) selvityksen mukaan Kuopion ja Joensuun yliopistojen ja Savonia-AMK:n ja Pohjois-Karjalan-AMK:n opiskelijoiden ja muun henkilökunnan asenne web 2.0 opiskelua opetuskäyttöä kohtaan paljon myönteisempi kuin opettamillani terveydenhoitajaopiskelijoilla. Laitisen ja Rissasen (2007) selvityksessä 25,6 % opiskelijoista koki web 2.0:n merkityksen vähäiseksi, merkittäväksi asian tunsu puolestaan 49,58 % ja erittäin merkittäväksi 20,94 %.

Kehittämishankkeen tulokset olivat erilaisia verrattuna Laitisen ja Rissasen (2007) selvitykseen. Terveydenhoitajaopiskelijoista suurin osa oli sitä mieltä, että blogiopiskelussa opiskelijan on otettava enemmän vastuuta, kuin perinteisessä opiskelussa ja verkossa tapahtuvat kontaktit ovat osa oppimista. On myönnettävä, että opiskelijoilla on paljon passiivisempi rooli perinteisessä luento-opetuksessa, kuin blogeissa. Blogi työskentelyssä vaaditaan omaa aktiivista osallistumista ja pohdintaa. Opiskelijat kokivat kuitenkin, että blogitehtävä nivoutui hyvin kurssin sisältöön ja oli opettavainen. Blogissa kirjoittaminen onnistui heiltä luontevasti. Toisessa kysymyksessä terveydenhoitaja opiskelijat vastasivat, että blogitehtävä ei ollut kuitenkaan mielekäs. He kokivat, että ryhmätyönä tuotettu tieto oli pinnallista sekä työnjako ei toteutunut tasapuolisesti. Eli heillä oli samat ongelmat, kuin muissakin ryhmätöissä; aktiiviset opiskelijat tekevät enemmän ja toiset tekevät vain pakollisen. Siten opettajan tulisi vaatia aktiivista kommentointia kaikilta ja näkyvää läsnäoloa verkkotyöskentelyn aikana. Sosiaalisen median hyvä puoli on, että yhteisössä ollaan ”toistensa vartijoita” ja vain aktiivisuus tuottaa tulosta opintopisteissä. Ristiriitaisesti yhteistyömittarilla kysyttäessä suurin osa kyselyyn vastanneista terveydenhoitaja opiskelijoita vastasi myöntävästi kaikkiin yhteistyötaitoihin koskeviin kysymyksiin.

Kysyttäessä muista sosiaalisen median työvälineistä ja niiden soveltuvuudesta oppimisen tukena terveydenhoitajaopiskelijoista yhdeksän opiskelijaa piti blogia opiskelua tukevana ja ryhmätyövälineenä. Wikipedia oli samoin yhdeksän mielestä oppimista tukeva. Videolistat (esim. Youtube) olivat neljän mielestä havainnollistamiseen sopivia. Video- ja audio-neuvottelu oli 13 mielestä ryhmätyötä tukevia. Muut sosiaalisen median työvälineet olivat enimmäkseen tuntemattomia.

Kehittämishankkeen tuloksia voisi hyödyntää muissa opintojaksoissa. Blogien ja wikien käyttö on oletettavasti nykynuorille helppoa, ja se kannustaa omatoimiseen tiedon käsittelyyn, linkkien kirjoittamiseen ja keskusteluun koko ryhmän/ yhteisön kanssa. Blogien käyttö opiskelussa ei vaadi laiteresursseja, sillä verkkoympäristö on jo käytössä kaikkialla. Blogien käyttö on lisääntynyt opetuksessa hankkeen aikana. Kiinnostus tähän menetelmään on lisääntynyt ja se näkyy verkossa tehdyissä hauissa. Opiskelijoille tämä menetelmä voisi soveltua hyvin, sillä moni tuottaa/ käyttää sosiaalisen median avulla tietoa vapaa-aikana. Tulen käyttämään blogeja jatkossakin opetuksen tukena. Huomioin enemmän verkko-opetuksen suunnittelun ohjeita ja hyödynnän enemmän opiskelijoiden mielipiteitä. Tuen heidän erilaisia sosiaalisen median käyttötaitoja ja luovuutta. Kaikki sosiaalisen median työkalut sopivat hyvin yhteisöllisen opiskelun tueksi.

Kehittämishankkeen myötä pohdin, kuinka voin tällä kaikella kehittää opettajan työn hallintaa. ”Innostuneita” sosiaalisen median käyttäjiä on ja toivotaan, että se tulisi pian kaikkien opettajien tietoisuuteen ja aktiiviseen käyttöön. Suunnittelin web-sivua, joka olisi tulevaisuudessa terveydenhuollon opettajan työpöytä. Käytin sivunteossa Front Page ohjelmaa ja saimme siihen liitettyä RSS- syötteen. Opettajalle tarvittavia osoitteita näkyy suoraan avautuvina nettilinkeinä. Tavoiteltavaa olisi, että jokainen opettajan saisi suunnitella itselleen sopivan ja toimivan kokonaisuuden (TAULUKKO 3), joka eläisi kunkin työtehtävän ja suuntautumisen mukaan. Esimerkiksi työpöytä näkyisi kunkin opiskelijaryhmän opintosuunnitelman mukaisesti tai opettajan sen hetkisen työvuoden mukaisesti (esim. TAULUKKO 4).

TAULUKKO 4. Esimerkki työpöydän näkymän sisällöstä

Työpöydän nimi (opettajan päivittäinen työpöytä/ opintokurssin toteutus tms.)		
Linkit suoraan www –sivuille (se-laaminen) <ul style="list-style-type: none"> ➤ Julkaiseminen ➤ Tieto/aineisto (materiaali, lait) ➤ Substanssisisältö esim. hoitotyön kirjaamisen ohjeet 	Tarvittavat prosessikaaviot, vuokaavio tms,	Tagit Yhteisöt (sosiaalinen verkko-työskentely, ryhmät, projektit)
Viestintä (e-mail, chat, VoIP) Tuottaminen (blogien kirjoitus, Web sivujen sisältö, suunnittelu työkalut)	RSS –syötteet Viittaukset (kartoitaminen, lähdeviittaukset, blogit, sisältö viittaukset ja koulutus)	Opetus videot Uutiset Viihde Media (audio, video)

Automaattinen tiedonpäivitys ja helppolukuisuus auttaisivat opettajaa hallinnoimaan suuria kokonaisuuksia tehokkaammin (KUVIO 7.) Työpöytä voi olla www-sivu, blogi, oppimisalusta (Moodle). Työpöytä mukautuisi sisällön ja kokemuksen mukaan.

The screenshot shows a web browser window with the address bar displaying 'D:\kaarina\JYVÄSKYLÄ0805\WEB sivu\lopullinen_demo\index.htm'. The page content includes a header with the title 'Terveydenhuollon opettajan työpöytä' and sub-items 'Blogit', 'Yhteisöllinen oppiminen', and 'RSS-syötteet'. A central diagram plots various tools and activities on a grid. The vertical axis ranges from 'Instituution ohjaama' at the top to 'Jäsenen ohjaama' at the bottom. The horizontal axis ranges from 'Ei muodollinen' on the left to 'Muodollinen' on the right. A diagonal dashed line is labeled 'Oman toiminnan kehittämisen linja'. Tools plotted include 'Palvelin lista', 'On line journalit', 'Forumit', 'Wikipedia', 'E-portfolio', 'Profili lista', 'Flickr', 'Chat', 'Blogit', 'Mahdollistamisen kulttuuri', 'Tagit', 'Uusi ahaalta-ylös normit, ei sääntöjä', and 'Yhäättä-allas säännöt muodostamisessa, toiminnassa ja kotiopetus'. To the right of the diagram, there are sections for 'Portaalit' (with links to 'Terveysportti', 'Finolta - terveydenhuollon menetelmien arviointivälikko', and 'Suomen Sairaanhoidotalitto ry'), 'Viestit' (with the text 'tähän tulee viestejä.....'), and 'Kirjaaminen elektroniseen potilaskertomukseen' (with links to 'Stakes: Koodistopalvelutiedotteet - Sosiaali- ja terveysalan tietoyhteiskuntavälikko', 'Valtakunnallinen hoitotyön sähköisen dokumentoinnin kehittämissuunnitelma', and 'HL7 Finland'). Below this are 'Uutiset' with links to 'Kuntaliiton mediatiedotteet', 'Sosiaali- ja terveysalan tietoyhteiskuntavälikko - Koodistopalvelutiedotteet', and 'Terveyden edistämisen paikalliset rakenteet ja johtaminen'. The browser's taskbar at the bottom shows several open applications including 'OPINNÄYTYÖ' and 'Microsoft PowerPoint'.

KUVIO 7. Terveydenhuollonopettajan työpöydän mahdollinen näkymä

LÄHTEET

Anderson, P., 2007, What is Web 2.0? Ideas, technologies and implications for education. Viitattu 30.10.2007.

<http://www.jisc.ac.uk/media/documents/techwatch/tsw0701b.pdf>

Arina, T. & Majava, J. 2006. Social Software opetuksessa. Viitattu 30.1.2007.

<http://blogit.helsinki.fi/tievie/socialsoftware.htm>

eAapinen. 2007. Tervetuloa e aapiseen.

<http://www.eoppimiskeskus.fi/eaapinen/index.php/Etusivu>

Downes, S. 2007. E-learning. Viitattu 210.11.2007.

<http://elearnmag.org/subpage.cfm?section=articles&article=29-1>

Hietanen, A. 2007. Web 2.0 sovelluksia opiskelijan ohjauksessa. Savonia-ammattikorkeakoulu. Terveysala, Kuopio. Oppimisyhteisöt ajassa –seminaari. Kuopion yliopisto. 21.-22.11.2007.

Hoitotyön dokumentointi kurssin tavoitteet 2007. Savonia-amk.

Häkkinen, P.2002. Yhteisöllisen oppimisen teoriasta perusteita verkko-oppimisen käytäntöön. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 10.02.2007.

http://tievie.oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_7/yhteisollinen_oppiminen.htm

Kalliola, J. 2006. Ryhmässä oppiminen tiivistyy. SeOPPI. Suomen oppimiskeskus ry, e-oppimisen edistäjä ja verkottaja. 2/2006

Koulutusohjelmat / Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Hoitotyön koulutusohjelma/terveydenhoitaja (Kuopio). Terveystieteiden (AMK), sisältää sairaanhoitajan AMK-tutkinnon, 240 op / 4 v. Viitattu 17.2.2006. <http://www.savonia-mk.fi/amk/koulutus/sositerv/sairhoit.html>

Laitinen, K. & Rissanen, M. 2007 Osaatko Wikitellä? selvitys sosiaalisen median käytöstä. Kuopion yliopisto. Viitattu 10.9.2007. http://www.smoot.fi/dokumentteja/Osaatko_wikitellasvy050907.pdfkorkeakoulusektorilla

Laru, J. 2007. Trendejä taivuttelemassa, oppimista etsimässä. Ovatko mobiiliteknologia ja sosiaalinen media yhteisöllisen oppimisen renkejä vai isäntiä? Oulun yliopisto. Oppimisyhteisöt ajassa – seminaari. Kuopion yliopisto. 21.-22.11.2007.

Lehtinen, E. & Ojala, LM. 2006. FinnSight 2015 - Tieteen ja teknologian yhteiskunnan näkymät. Suomen Akatemia, Tekes ja Verkkotie Oy. Graafinen suunnittelu: GREY PRO Oy. Viitattu 7.1.2007. http://www.finnsight2015.fi/oppiminen_ja_oppimalla_uusiutuva_yhteiskunta_julkaisut

Leinonen, T. 2006 Avoimet verkkoympäristöt ja oppiminen. Viitattu 7.2.2007.

<http://lemill.net/content/avoimet-verkkoymparistot-ja-oppiminen>

Majava, J. 2004 Weblogit valtsikassa. Esittely. Viitattu 17.1.2007.

<http://www.valt.helsinki.fi/blogs/blog/esittely.htm>

Majava, J. 2006. Kohti avointa oppimista: Henkilökohtaiset weblogit opetuksessa. Piirtoheitin, verkko-opetuksen verkkolehti. Viitattu 17.1.2007.

<http://www.valt.helsinki.fi/piirtoheitin/blog5.htm>

Mikä on ePortfolio. 2007. YHTIS Yhteiskuntatieteilijöiden työllistyminen tietoyhteiskunnassa. Tampereen yliopisto. 26.5.2007. Viitattu 7.10.2007.
<http://www.uta.fi/projektit/yhtis/ePortfolio/index.html>

Mänty I., Rajalahti E., Saarnio T. ja Stepanoff J. 2007. Learning by Developing virtuaalisessa oppimisympäristössä. Teoksessa Tulevaisuuden eOpettaja, Yhteistyöllä malleja ja menetelmiä verkko-opetuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kullaslahti J., Mänty I., Pruikkonen A., Seilonen L. (toim.) Viitattu 30.10.2007.
http://www4.hamk.fi/julkaisut/tiedostot/Tulevaisuuden_eOpettaja.pdf

Opetuksen ja opiskelun strategia 2005–2006. Viitattu 17.2.2007.
<http://www.savonia-amk.fi/amk/koulutus/sositerv/sairhoit.html>

O'Reilly, T. 2005. What Is Web 2.0. Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software. Viitattu 2.11.2007.
<http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-20.html>

Ranta, P. 2007. Sosiaalinen media. Savonlinnan koulutus- ja kehittämiskeskus. Viitattu 27.10.2007. <http://peksujeff.wikispaces.com/>

Reed D., Le Maitre M., Barnhill B., Davis O., Labalme F. 2007. The Social Web: Creating An Open Social Network with XDI. <http://journal.planetwork.net/article.php?lab=reed0704>

Rongas, A. 2007. Opetus laajenee verkkoon. Mitä verkko-opetus käytännössä tarkoittaa? Miksi tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäyttö on tullut jäädäkseen? Oppaan toimitti keväällä 2007 verkko- ja etäopetuksen kehittämishanke KyEtä. Yhteistyössä Opetushallituksen etäopetusverkot. Hanketta rahoitti Etelä-Suomen lääninhallitus. Viitattu 7.10.2007. <http://www.kotkankoulut.fi/opetusverkossa/Oppaat> ja <http://www.peda.net/img/portal/873505/verkko-opetuksesta.pdf>

Rongas, A. 2005. Verkko-opiskelu ympäristö. Viitattu 7.10.2007.
<http://opiskelija.edu.fi/pageLast.asp?path=30385,41819,41826>

Opetuksen ja opiskelun strategia 2005–2006. Sairaanhoidtaja (AMK). Opetussuunnitelma, syksy 2006. www.savonia-amk.fi/terttta/pdf/th6s_ops.pdf

Sahlberg, P. & Leppilampi, A. 1994. Yksinään vai yhteisvoimin? Yhdessä oppimisen mahdollisuuksia etsimässä. Helsinki: Yliopistopaino.

Suomen eOppimiskeskus 2006. Viitattu 4.4.2007.
<http://www.eoppimiskeskus.fi/eaapinen/index.php/Etusivu>

Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena, konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Kirjayhtymä.

Val, E. & Lorraine, J L., 2007. Networks, Connections and Community: Learning with Social Software. 2007. A report on the use of social software for knowledge sharing and capability development of Vocational Education and Training practitioners and in Vocational Education and Training delivery. March 2007. Viitattu 1.2.2007.
http://www.flexiblelearning.net.au/flx/webdav/site/flxsite/users/cpickles/public/Final_Report_Social_Software_for_Learning17April.pdf

Vuorimaa, V. 2007. Luento aiheesta Sosiaalinen web. 28.11.2007 Jyväskylän ammattikorkeakoulu/ Ammatillinen opettajakorkeakoulu.

White, D. 2007. Results and analysis of the Web 2.0 services survey undertaken by the SPIRE project. Viitattu 1.10.2007

http://spire.conted.ox.ac.uk/trac_images/spire/SPIRESurvey.pdf

Wolf, K.D. 2007. Menestyvä e-OPPIJA tunnistaa oppimistarpeensa ja toimii yhteisössä. SeOPPI. Suomen oppimiskeskus ry, e-oppimisen edistäjä ja verkottaja. 01/2007.

Internet lähteet:

<http://www.blogilista.fi>. Viitattu 7.2.2007.

Sosiaalinen media koulutuksessa. IT-kouluttajat ry. Viitattu 27.12.2006.

http://www.tlry.fi/yhdistykset/itko/tapahtumat/sosiaalinen_media_koulutuksessa/

Verkko-oppimisalustat, esavonia. 2007. Verkkosalkku. Viitattu 26.10.2007.

<http://www.savonia-amk.fi/esavonia/verkoppi/palvverk/>

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Wiki> Viitattu 7.12.2006.

<http://vuodatus.net/> Viitattu 7.2.2007.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Folksonomia> Viitattu 7.2.2007.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Voip> Viitattu 7.2.2007.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Podcast> Viitattu 7.2.2007.

http://www.jyvaskyla.fi/ajankohtaista/rss_ohje.shtml Viitattu 7.2.2007.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Pikaviestint%C3%A4> Viitattu 7.2.2007.

http://fi.wikipedia.org/wiki/Second_Life Viitattu 7.2.2007.

www.skype.fi Viitattu 7.2.2007.

LIITE 1. Keskeiset käsitteet.

Blogi, web- blogi (lyhy- emmin "blog", suomeksi esim. verkko- loki tai blogi)	Blogi voidaan määritellä vaikkapa verkossa usein päivitettäväksi henkilökohtaiseksi julkaisuksi. Teknisemmin weblog on webbisivuformaatti, jossa sivusto koostuu merkinnöistä, jotka esitetään etusivulla käänteisessä kronologisessa järjestyksessä. Käytännössä weblog on helppo tapa perustaa ja ylläpitää webbisivustoja mistä tahansa aiheesta. Parhaiten weblog-tekniikan ympärille kehittyneeseen ilmiöön voi tutustua lukemalla itse blogeja, joita löytää esim. Suomen blogilistalta. ”Ne soveltuvat vuorovaikutteisena ja joustavan välineenä hyvin monenlaiseen opetuskäyttöön. Vaikka 'blogit' ovatkin välineenä melko yksinkertaisia, niiden soveltamiselle opetukseen ei ole olemassa yhtä valmista mallia. Weblogien opetuskäytössä ei siten voi olla kyse suoraviivaisesta käyttöön ottamisesta, vaan blogien käyttö joudutaan suunnittelemaan tapauskohtaisesti” (Majava 2004.)
Folksonomiat	Folksonomia (engl. folksonomy) eli Avoin asiansanoitus on yhteisöllisesti tuotettu, avoin merkitsemisjärjestelmä, jonka avulla internet-käyttäjät voivat luokitella sisältöä, kuten www-sivuja, valokuvia ja linkkejä. http://fi.wikipedia.org/wiki/Folksonomia
e-learning 2.0	”Elektroninen oppiminen tarkoittaa tieto- ja viestintätekniikan (tietoverkko, CD-ROM-levyt, äänikasetit, videot, videoneuvottelujärjestelmät, radio ja televisio) käyttöä oppimisessa ja opetuksessa” (eAapinen 2007). E-learning 2.0 hyödyntää edellisten lisäksi web 2.0 teknologian välineitä.
e-Portfolio ”digitaalinen työkansio”	Portfolio on opiskelijan henkilökohtainen opiskelun dokumentoinnin sekä oppimisen arvioinnin ja kehittämisen väline. Sähköinen portfolio muodostuu opintojen sisältöä, työharjoittelua sekä opinto- ja työnäytteitä sisältävistä osista. ePortfolio on digitaalinen työkansio, jonka luominen ja ylläpitäminen tapahtuvat tietoverkon avulla. ePortfolion tekeminen, tiedostojen hallinta ja käsittely on helppoa, mikä voi tuoda ePortfoliolle pitkäikäisyyttä ja siten laajemman kuvan opiskelijan oppimisesta ja kehittämisestä. ePortfoliosta voi näyttää vain ne osat, jotka kulloinkin ovat oleellisia tai joiden haluaa näkyvän julkisesti. Se voi sisältää tekstin ohella kuvia, tiedostoja multimediaa tai vaikkapa ohjelmia. ePortfolion julkisia osia voidaan jakaa laajalti verkon välityksellä eli se on saatavilla myös esim. työnantajille ja opettajille (Mikä on ePortfolio 2007).
Konstruktivismi, sosio-konstruktivismi	Konstruktivistista oppimisenäkemyksiä ei itse asiassa voi tarkkaan erottaa kognitiivisesta oppimiskäsityksestä. Konstruktivistinen oppimisenäkemys ei ole yksi erillinen teoria, vaan käsittää monia eri tavoin painottuneita suuntauksia. Oppimisen lähtökohtana ovat opiskelijan aikaisemmat tiedot, kokemukset, ongelmanratkaisutavat ja skeemat, eli oppijan tapa hahmottaa maailmaa. Oppiminen on näiden muokkaamista, täydentämistä ja uudelleenrakentamista. lisäksi konstruktivistinen oppimisenäkemys korostaa oppijan uusien (uudelleenrakennettujen) konstruktioiden toimivuuden kokeilemistä. (Rauste-von Wright & von Wright J. 2002) Konstruktivismi jaetaan kahteen eri suuntauk-

seen: yksilökonstruktivismiin ja sosiokonstruktivismiin. Sosiaaliseen konstruktivismiin kuuluvat sosiokulttuuriset lähestymistavat, symbolinen interaktionismi ja sosiaalinen konstruktionismi (Tynjälä 1999).

- Podcasting Tilauspohjaista äänitiedostojen julkaisua verkossa. Podcastin pitäjä julkaisee RSS- tai Atom-syötettä, jossa on tiedot julkaistuista äänitiedostoista. Kuuntelijalla on puolestaan ohjelma, joka seuraa syötteen päivittymistä ja automaattisesti lataa sen perusteella tiedostot myöhemmin kuunneltavaksi. Käytännössä kuuntelu voi tapahtua tietokoneen lisäksi myös MP3-soittimella tai muulla mobiililaitteella. Itse sana podcasting tulee sanoista iPod ja broadcasting, joka viittaa audiotiedostojen siirtämiseen Applen MP3-soittimeen. Termi "podcasting" tuli tunnetuksi vuonna 2004 ja ensimmäiset podcastit Suomessa aloitettiin vuonna 2005. Esim. YLEPodcast <http://fi.wikipedia.org/wiki/Podcasting>
- RSS RSS-muotoista tiedostoa/ feediä/ syötettä/ virtaa luetaan RSS-lukijaohjelmilla, jotka pääsääntöisesti eivät vie paljon muistia ja joilla voi tilata vaikka sadan sivuston uutissyötteen omalle koneelle. Useimmiten RSS-muodossa esitettävät tiedot ovat dynaamisia, eli uutisia, tapahtumia, weblogeja tai "blogeja" (nettipäiväkirjoja), ohjelmistopäivittelylistauksia jne. Käyttäjä seuraa päivittäin vaikka kahtakymmentä uutis- tms. sivustoa. Pysyäkseen ajan tasalla, pitää selaimella käydä näillä jokaisella sivustolla. Jos sivustot tuottavat RSS-feediä, voi käyttäjä RSS-lukijalla tilata nämä kaikki uutiset kerralla ohjelmaansa. Ajansäästö on huomattava. Uutiset ovat joko kokonaisuudessaan samoja kuin sivustolla tai useimmiten sisältävät pelkän otsikon tai otsikon ja muutaman rivin, jotka kertovat uutisesta vähän enemmän. Uutisen otsikko klikatessa käyttäjä avaa ohjelman selaimellaan kyseisen uutissivun, jolloin hän saa aiheesta lisätietoa. Näin käyttäjä voi selaimellaan avata vain uutiset, jotka häntä kiinnostavat. http://www.jyvaskyla.fi/ajankohtaista/rss_ohje.shtml
- Second Life Second Life on yksityisesti omistettu, Internetissä toimiva virtuaalimaailma. Second Lifen julkaisi vuonna 2003 Linden Lab ja sen perustaja on Philip Rosedale. Käyttäjiä Second Lifellä on jo lähes yhdeksän miljoonaa (miljoonan käyttäjän raja meni rikki 18. lokakuuta 2006). Second Life on ilmainen, mutta virtuaalimaailmaan voi myös ostaa Premium-tunnuksen jolla saa ostettua muun muassa maata, jolle taas voi rakentaa oman talon. Jos serverit ovat täynnä, pääsevät Premium-käyttäjät kirjautumaan sisään ennen normaaleja käyttäjiä. http://fi.wikipedia.org/wiki/Second_Life
- Sisällön syndikointia Uusia teknologioita, joiden avulla oppimista (blogit, wikit ja sosiaalinen kirjanmerkkkaus) voidaan rikastuttaa ja tukea, esimerkiksi tuotetun sisällön syndikointi, joka mahdollistaa tiedon organisoimisen ja jäsentämisen eri ohjelmistojen ja lähteiden kesken. (Ranta 2007.)
- Sosiaalinen media (social web)/ sosiaalinen web/ web2.0 sosi- Sosiaalinen Web linkittää ihmisiä ja organisaatioita heidän online-nimillään ja tarjoaa väylän informaation kaksisuuntaiseen siirtoon sekä mahdollisuuden yhteisölliseen työskentelyyn. Siihen kuuluvat sosiaaliset palvelut, suojattu sähköposti ja automaattinen kirjautuminen ja ryhmäytyminen sekä sosiaalinen hakupalvelu. (O'Reilly 2005.)

aallinen verkko/ yhteisöllinen verkko.	Monista mainosnimistä huolimatta kyse on yhdestä ja samasta perustavasta muutoksesta - netti on muuttumassa pelkästä julkaisujärjestelmästä paikaksi, jossa yksilöt voivat muodostaa yhteisöjä ja yhdessä tuottaa sisältöä. Tämän muutoksen merkitys koulutukselle ei ole vähäinen: sen lisäksi, että nykyisten opiskelijoiden on tulevaisuudessa itse pärjättävä sosiaalisen webin kiemuroissa (sillä kaikki aikaansa seuraavat yhtiöt blogaavat jo kilvan), voidaan myös uusia opiskelumuotoja ottaa käyttöön tekniikan nyt kypsyttyä. http://www.ttlry.fi/yhdistykset/itko/tapahtumat/sosiaalinen_media_koulutuksessa/
Skype	Skype Limited -yrityksen tekemä suosittu Internetin verkkopuheluihin tarkoitettu ilmainen sovellus. Skypen käyttäjät pystyvät ohjelman avulla keskustelemaan keskenään internetin kautta maksutta. Skype-ohjelma on pääasiassa tarkoitettu kahden henkilön välisiin puheluihin, mutta periaatteessa konferenssipuhelun avulla mukana voi olla jopa yhdeksän samanaikaista keskustelijaa. Lisäksi käyttäjät pystyvät lähettämään toisilleen pikaviestejä ja tiedostoja. Windows XP:n käyttäjät voivat käyttää myös videopuheluita Skypen versiosta 2.0 lähtien. Ennen tätä videopuheluihin on voinut käyttää kolmansien osapuolien ohjelmia kuten Spontanian Video4Skypeä. Skypen järjestelmä on saavuttanut suuren yleisön joukossa varsin hyvän maineen, koska se on helppokäyttöinen ja se toimii erilaisten verkkoyhteyksien takaa (se toimii jopa palomuureista huolimatta yms.). Katso esim. www.skype.fi
Tagi	Avainsanamerkitseminen on muodostunut keskeiseksi toiminnoksi myös muissa verkkopalveluissa, joissa informaation määrä on suuri. Kyseessä on tiedon indeksointi ja käyttäjien suorittama taksonomia, jota kutsutaan myös folksonomiaksi. Avainsanoista voidaan muodostaa myös avainsanapilviä (tag clouds). (Ranta 2007,13) http://fi.wikipedia.org/wiki/S%C3%A4ili%C3%B6muoto
Taggaus	Yhteisöllinen tiedon luokittelu (Ranta 2007)
VoIP-puhelut	IP-puhe (lyhenne sanoista Voice over Internet Protocol, engl. Voice over IP, IP telephony tai Internet telephony) on kattotermi tekniikalle, jonka avulla voidaan siirtää ääntä ja videokuvaa reaaliaikaisesti Internetin välityksellä. Puhe ja videokuva muutetaan digitaaliseen muotoon ja siirretään paketteina Internetin yli. http://fi.wikipedia.org/wiki/Voip
Web 2.0 - sovellukset	Web-2.0 on sateenvarjo termi, joka sisältää mm. blogit, wikit, uutissyötteen (RSS ja Atom), web-pohjaiset kuvapalvelut sekä web-pohjaiset äänen ja videon julkaisuvälineet (Majava 2006). http://lemill.net/content/avoimet-verkkoymparistot-ja-oppiminen
Wiki ”Wiki wiki”	Tarkoittaa nopeaa havaijin kielellä, ja luomisen ja muuttamisen nopeus onkin wikitekniikan tärkein ominaisuus. Uusia sivuja ei tarvitse välttämättä toimittaa tai muuten hyväksyttää ennen julkaisemista ja sisältöä voi muuttaa jopa rekisteröitymättä. Useimmat Internetissä sijaitsevat wikit ovat avoimia yleisölle (tai ainakin kaikille, joilla on yhteys palvelimeen). Wikillä luodaan dokumentteja käyttäen yksin-

kertaista merkintäkieltä ja selainta. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Wiki>

Yhteisöllinen oppiminen (collaborative learning)

Kollaboratiivinen oppiminen tarkoittaa oppimista, jossa kaikilla ryhmän jäsenillä on yhteinen tehtävä ja tavoite. CSCL:ssä pyritään jaettujen merkitysten ja yhteisen ymmärryksen rakentamiseen vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa (Järvelä & Häkkinen, 2002). http://tievie oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_8/kasitehakemisto.htm

Yhteistoiminnallinen oppiminen (co-operative learning, collaborative learning)

Yhteistoiminnallisessa oppimisessa ryhmä oppilaita työskentelee yhdessä käyttäen hyväksi kaikkien ryhmän jäsenten tietämystä. Englanninkielinen termi co-operative learning tarkoittaa pienryhmäoppimista, jossa oppilaat työskentelevät yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Collaborative learning –termi viittaa yleensä laajemman ryhmän (esimerkiksi koko luokan) yhteistoimintaan. <http://www.opintoluotsi.fi/fiFI/dictionary/dictionary.aspx?selectedLetter=Y>

LIITE 2. Vastaukset teemaan ryhmätyö blogissa

Vastukset millaista ryhmätöiden tekeminen blogissa oli opiskelijoiden mukaan (N= 19).

	Ryhmätöiden tekeminen blogissa oli mielestäni:	Kyllä	En osaa sanoa	Ei
1	Pidin blogia hyvänä oppimisympäristönä	3	3	10
2	Olin motivoitunut työskentelyyn blogissa	3	2	11
3	Koin blogiopiskelussa yhteisöllisyyttä	6	2	9
4	Olen lukenut muita blogeja aiemmin	6	1	10
5	Blogiopiskelu oli ylipäänsä positiivinen kokemus	3	3	10
6	Blogiopiskelussa opiskelijan on otettava enemmän vastuuta kuin perinteisessä opiskelussa	11	1	5
7	Verkossa tapahtuvat kontaktit ovat osa oppimista	14	1	2
8	Ulkopuolisten, kaupallisten osien näkyminen sivuilla oli häiritsevää	4		12
9	Laantuuko blogikiinnostus, jos tekniikka ei pelaa odotetulla tavalla	14	1	2
10	Blogitehtävä nivoutui hyvin kurssin sisältöön	14		
11	Blogityöskentely oli minulle opettavaista	7	3	5
12	Blogikirjoittaminen onnistui minulta luontevasti	12		5
13	Blogityöskentely oli helpompaa oppia kuin esim. Verkkosalkkutyöskentely	4	3	10
14	Tulen käyttämään blogia muissakin kursseissa itsenäisesti		2	15
15	Tämän kurssin myötä opin blogin idean (osaisin tehdä blogin)	12	1	4
16	Ryhmätyönä tuotettu tieto oli pinnallista	6	2	9
17	Työnjako ei toteutunut tasapuolisesti	4	1	12

LIITE 3. Vastaukset teemaan itsearviointi

Oppilaan itsearviointi vastaukset omien yhteistyötaitojen arvioimiseen Sahlberg & Leppilampi (1994) mittarin mukaan (N= 19)

	Ryhmätöiden tekeminen blogissa oli mielestäni:	Kyllä	En osaa sanoa	Ei
18	Blogitehtävä oli mielekäs	5	2	9
19	Esitin omia ideoita	17		
20	Kysyin muilta tietoja ja heidän mielipiteitään	17		
21	Tein yhteenvedon kaikkien yhteisten ajatusten pohjalta	6	2	9
22	Pyysin apua tarvittaessa	17		
23	Autoin ryhmäni muita jäseniä	14		3
24	Varmistin, että kaikki ymmärsivät miten tehtävä tehdään	8	3	6
25	Autoin ryhmää opiskelemaan yhdessä	7	3	7
26	Otin kaikki ryhmän jäsenet huomioon työtä tehtäessä	14	2	1
27	Kannustin toisia osallistumaan	12	1	4
28	Tunsin oloni onnelliseksi ryhmässäni	11	2	4

LIITE 4. Vastaukset teemaan muut sosiaaliset mediat

Vastaukset kuinka opiskelijat käyttävät muita sosiaaliseen mediaan kuuluvia palveluita, ja kuinka he kokivat niiden tukevan heidän oppimista (N= 19)

	Caseihin perustuva opiskelu	Keskustelu ja väittely	Havainnointi	Tiedon löytäminen	Opiskelu toinen toiselta	Luento- materiaalin ja -kelu	Paneelikeskustelu	Vertais-tutorointi	Rooli-pelit	Oma projekti	Ryhmätyö	En tunne	En suosittelen
Blogi	7	7	1	1	9	5	3	7		3	9		
Wikipedia	1		3	9	1	1		2		3	2		1
Videolistat (esim. Youtube)			4							1	1	3	2
Video- ja audio-neuvottelu	1	4	2		3	1	2	2			13	5	1
Kuvalistat (esim. Flickr)			3								1	10	
Digitalliset kerromukset	2			1						1	2	8	
Podcasting (tallennetut äänitiedostojen julkaisua verkossa)			2							1	1	9	
3D (Second Life) esim. virtuaali-maailmat		1	4		1	1			2		1	7	

LIITE 5. W2-työkalut opetuksessa (Ranta 2007).

